

e-manet

“Birçok tanık önünde benden işittiğin sözleri, başkalarına da öğretmeye yeterli olacak güvenilir kişilere EMANET ET.” 2. Tim. 2:2

Sayı 4 ♦ Nisan – Haziran 2004 ♦ üç aylık ücretsiz e-posta dergisi

içindekiler:

DÜŞÜNCE

- Li-Derkenar: “Taş Fırın Çoban?” (Chuck Faroe) 2
- Dünya Görüşü: Yaratıcılığın Tanrısal Yanı (Soner Tufan) 3

KİTAP

- Galatyalılar Serisi: Galatyalılar 1:11-24 (İhsan Özbek) 5
- Yorum Var: Vaatleri Kendimize Mal Eden Yorum – 1 (Yeni Antlaşma) (Ken Wiest) 8
- Bir Türk Teolojisine Doğru: ‘Bir Türk Teolojisi’ Demekle Ne Kastedilmektedir? (Ziya Meral) 9

TARİH

- Dönüm Noktaları Serisi: “Manastır Hayatı” Deyip Geçmeyin. (Mark Noll) 11

HİZMET

- Zaman: Efendimiz mi, Kölemiz mi? (Ken Wiest)..... 13
- Ruhsal Danışmanın Danışmanı: Bağışlayabilmek (Dan Allender)..... 14

KAYNAK

- Da Vinci Şifresi’ni Çözmek (Chuck Faroe)..... 15

e-manet Türkiye’de hazırlanarak Türk kilise önderlerine ücretsiz olarak gönderilen üç aylık e-posta Kutsal Kitap ve tanrıbilim dergisidir. *e-manet*, 2. Timoteos 2:2’deki sürecin gerçekleşmesine araç olmayı amaçlamaktadır. Yarının önderlerini donatacak olan bugünkü Türk kilise önderlerinin donatılmasına katkıda bulunmak istiyoruz.

Bu derginin iki ana hedefi var: **olgunlaşma ve hizmet**.

Dergide benimsenen iki temel değer de var: **üstün nitelikli içerik ve okuyucuların yararı**.

Kilise önderlerinin eleştirel düşünme, düşüncelerini net bir biçimde belirtme ve farklı görüşleri sevgide hoşgörmekle birlikte Kutsal Yazılar’a göre değerlendirme kapasitelerini geliştirmeleri can alıcı önem taşır. Bu derginin böyle bir gelişim sürecine yarayacak yapıcı bir ortam sağlayacağını umuyoruz. *e-manet*’in yararlı olması için tepkileriniz, istekleriniz ve eleştirilerinizi bildirmeniz gerekecektir. Bunları e-manet@mail.com adresiyle iletebilirsiniz.

“Taş Fırın Çoban?”

Haluk arkadaşı Selami’yi yine paylıyor: “Hakikaten ‘light’ sın be oğlum!” Selami’nin suçu neymiş? Suçu şudur: Eşinin isteklerine çabuk uyar. Ona yumuşak davranır. Çok uysaldır. Bundan da utanmaz.

Oysa Haluk’a göre, bu tam anlamıyla utanılacak bir durumdur. Çünkü bir erkek – hele bir aile reisi – uysal değil, sert olmalıdır: “taş fırın erkek”

Devlette, şirkette veya ailede bir lider nasıl biri olmalıdır? Türkçe’ mi ilerletmek için bir arkadaş’a ‘uysal’ kelimesinin nasıl bir çağrışım yaptığını soruyordum. O sıralarda ona, “‘Uysal lider’ olur mu?” diye sordum. Arkadaşım çok güldü. “Olmaz!” dedi. “Lider uysal olmaz, sert olur” dedi.

‘Uysal lider’ olmazmış. Lider, otoriter, bir dediğini iki ettirmeyen, herkesin sözünü dinleyen değil, kendi sözünü herkese dinleten, karşı çıkanları da sertçe azarlamayı bilen biridir.

Yine de, bir lider tanıyorum ki, O’nun liderlik anlayışı bundan çok farklıdır. O’nun adı İsa’dır. Bu, “*Bana gelin, ben size rahat veririm. Boyunduruğumu yüklenin, benden öğrenin. Çünkü ben yumuşak huylu, alçakgönüllüyüm. Böylece canlarınız rahata kavuşur*” diyen İsa’dır (Mat. 11:28-29).

Elçi Pavlus da, ruhsal liderlik yaparken iyice ‘light’ olmuştur. Nitekim Selaniklilere, “*Mesih’in elçileri olarak ağırlığınızı hissettirebilirdik. Ama çocuklarınıza bağrına basan bir anne gibi size şefkatle davrandık*” diyor (1. Sel. 2:7).

Gene o kaçınılmaz gerçekle karşı karşıya kaldık: Rabbimizin egemenliği bu dünyanın değerlerini ve yöntemlerini alt üst eden bir egemenliktir. Kralımız canını *düşmanları* için verdiği göre, herhalde O’nun adına liderlik yaparken bizim *kardeşlerimize* sert davranmamızı istemeyecektir. Böylece, kendi “şirketi”nde hangi yöneticilik vasıflarının zorunlu olduğunu açıklarken, liderlerin “uysal” olacağını belirtmektedir (1. Tim. 3:3).

Ama acı bir gerçektir ki, liderlik statüsü insandaki sert davranıp ağırlığını hissettirme refleksini kıskırtır. Kutsal Kitap’a göre “uysal lider” olur. Ama, ne yazık ki, böyle davranmak pek kolay değildir. İsa, meşhur bir sözünde, “*Hırsız ancak çalıp öldürmek ve yok etmek için gelir. Bense insanlar yaşama, bol yaşama sahip olsunlar diye geldim*” diyor (Yu. 10:10). Pek çok Hıristiyan bu ayeti okuyunca “hırsız”ın Şeytan olduğunu hemen anladığını sanır. Oysa burada İsa kendisini Şeytan ile karşılaştırmıyor; kendisini sert ve vefasız *ruhsal liderlerle* karşılaştırıyordu. Burada Ferisilere seslenen İsa, Hezekiel 34’e göndermelerde bulunuyordu. O bölümde Yahve İsrail’in vefasız çobanlarını şöyle eleştirir: “*Ancak sertlik ve şiddetle onlara [yani, halka] egemen oldunuz*” (Hez. 34:4).

Uysallık doğal değildir. Yumuşak huyluluk ruhsal insanların belirleyici bir niteliğidir: “*Ruh’un ürünü...yumuşak huyluluk*”tur (Gal. 5:23). Bu yüzdendir ki Pavlus Timoteos’a “*uysallığın ardından koş*” diye öğütledi. Av kaçmıyorsa kovalamaya gerek yoktur! Uysallık ayağımıza gelmez; bu üstün erdemi geliştirmek, ömür boyu süren bir çaba ister.

Pavlus’un, doğal olarak, çok uysal bir kişiliğe sahip olduğunu sanmıyorum. Ama “Mesih’i öğrendikçe” (bkz. Efes. 4:20), Pavlus ruhsal bir liderin *uysal* olması gerektiğini giderek daha iyi anlamıştır. Öyle ki, Timoteos’a en ciddi ve en samimi liderlik öğütlerini verirken, “*Ey Tanrı adamı...uysallığın ardından koş*” demeyi ihmal etmemiştir.

Pavlus bunu söylemekten utanmamış. Demek “uysal lider” olur ama “taş fırın çoban” olmazmış! ♦
(Chuck Faroe)

Dünya Görüşü: Yaratıcılığın Tanrısal Yanı

Soner Tufan

Ezberlemek mi kolaydır yoksa öğrenmek mi? Taklit etmek mi yoksa yeniden yaratmak mı? Ezberlemek tembel işidir. Kötü bir alışkanlıktır, ne var ki günümüzde aldığımız eğitimin neredeyse büyük çoğunluğu ezber üzerine kurulmuştur. Taklit de kolaydır, çünkü düşünmeye pek alışmamış bir toplum olarak öykünmeyi daha kolay buluruz.

Oysa yaratıcılık öğrenilen bir eylemdir. Biraz çaba ister, biraz disiplin ve çalışma ile yaşam tarzımız haline getirebiliriz ve ondan sonra yaşamımızın her alanı bundan olumlu olarak payını alacaktır.

İman yaşantımızda, hizmetimizde ve bütün eylemlerimizde bir farklılık yaratacaktır. Bu Tanrı'nın bedeninin zenginliğini ve renkliliğini yansıtacaktır. Yaratıcılık, özgünlük ve bireyselleşme açısından çok ciddi bir önem taşımaktadır.

Yaratıcılığın Tanrıbilimsel yanına da bazı dayanaklar koyabiliriz. Yaratıcılık aslında tanrısal yanımızdır. Yaratıcılık Tanrı'ya özgüdür. İçimizdeki tanrısallığı dost bilip yaşamımıza katmaktır yaratıcılık...Kutsal kitaptan yaratıcılığın Tanrı'dan geldiğini okuyoruz. Her şeyi yaratan Tanrı'dır. Her şey Tanrı'nın yaratmasıyla oluşuyor ve başlıyor. Biz Tanrı'nın temsilcileri olarak bir anlamda yaratma işlevine sahibiz. Özellikle sanat ve edebiyat alanında yaratma işlevi yoğun olarak görünmektedir.

Tanrı bize yaratma ve yönetme yetkisini verdi. O zaman insanın olduğu her yerde çeşit çeşit yaratma faaliyeti ve kültür oluşmaktadır. İşte o kültür de kabul edilebilir bir şeydir. Dünya üzerinde yerel kültürler olduğu gibi ortak bir kültür vardır. Ortak kültür özellikle aynı bedenün üyelerinin katkısıyla oluşur. O evrensel kültürün tanıtıldığı ve yansıtıldığı araç sanattır. Edebiyattır ve müziktir.

Anlatılan obje Tanrı olunca sanat da gelişecektir. Tanrı'nın insanlara sunduğu bütün güzelliklerin ve düşüncelerin etkili bir şekilde sunulması gerekir. Bizler Tanrı'yı her türlü yaratıcılıkla insanlara sanat aracılığıyla yansıtabiliriz.

Estetikle biz dünyayı güzelleştiriyoruz. Daha yaşanılır bir şekle sokuyoruz. Güzellik bizim özümüzde vardır. İşte o güzelliği hayatın her noktasına sokmak gerekir. Estetiğin kaynağı Tanrı'nın sevgisi ve derinliğidir.

Sanat içinde bir de iletişim kaygısı bulunmaktadır. Bizler Tanrı'nın dünyadaki temsilcileri olarak bize emanet edileni en etkili ve çarpıcı bir şekilde iletmekle sorumluyuz. Müjdenin nasıl iletilmediği, iletilip iletilmediği kimi durumlarda ileti kadar önemli olabilmektedir. Bu durumda Mesih inanlıları iletişimde çok kuvvetli olmalıdır. İletişim becerilerin geliştirebilmek için ciddi bir çabanın içine girebilmelidir. İletişim sanatı, edebiyatı da içine alır. Hele kalıcı bir ileti için yazmak mutlaklıdır.

Oysa durup bir çevrenize bakın. Ne kadar yaratıcıyız? diye kendinize bir sorun. Verdiğimiz vaazlar ne kadar özgün? Müjdeleme yöntemimiz ne kadar bize has? Öğrenci yetiştirme ya da önder eğitimi konusunda ne kadar yeni ve bize ait metotlara sahibiz? Bu alanlarda ne kadar kafa yorduk ve bize özgü bir yaratıcılıkla sonuçlar elde ettik?

Bu yazıyı okurken durup bir düşünelim yaratıcılığımızı nasıl ortaya koyabilir ve nasıl fark yaratabiliriz, yaptıklarımızda ve yaşamımızda?

Yazın ve yaratıcılık ilişkisi.

Yaratıcılık nedir diye sorulsa, aşağıdaki gibi yanıtlar verilebilir.

- İnsanın özündekini en iyi biçimde sunması,
- Birikimlerini, özüyle birleştirip bir senteze varması,
- İnsanın bir şeyi yoktan var etmesi,
- İnsanın yeni bir şeye varlık kazandırması...

Olmayan bir şeyi ortaya çıkarması, olan bir şeyi hiç kimsenin tanımlayamayacağı biçimde dile getirmesi, Daha önce kimsenin düşünmediği gibi düşünmesi ve farklı bir bakış açısı kazandırmasıdır...

Platon, 'Yaratıcılık yeni bir gerçekliğe yaşam kazandırmağıdır.'

Rollo May, 'Yaratıcılık, bilinci yoğunlaşmış kişinin kendi benliğiyle karşılaşmasıdır,'

Charles Haanel, 'Yaratıcılık bizim adımıza çalışan bir yabancısıdır,' der.

Yaratıcılık için alışkanlıkların dışına çıkmak gereklidir. Herkesin okuduğu best seller kitapları okumak yerine olağanın dışına çıkmak işe yarar. Ayrıca yaratıcılık bir sınır gerektirir. Bu sınır, olağanın içinde olağanüstüyü yakalamaktır.

Yaratıcılık sancılı bir uğraştır. Canımız istesin ya da istemesin her gün oturup yazmaya çalışmazsak yaratıcılık bize pek uğramaz.

Gustave Flaubert'in George Sand'a 1866 yılında yazdığı mektup Madam Bovary gibi dünya klasiğini yaratan büyüklükte bir yazarın bile yazarken çektiği sıkıntıları yansıtmaları açısından çok önemlidir.

"...Bütün günü, başım ellerimin arasında, bir tek sözcük bulmak için acınası beynimi zorlamakla geçirmenin nasıl bir şey olduğunu bilemezsiniz. Sizin için fikirler tıpkı geniş bir nehir gibi akıcıdır. Benim içinse damla damla akan incecik bir su. Ben bir çağlayanı ancak çok büyük bir çabayla oluşturabilirim.... kısacası benim ömrüm beynimi de yüreğimi de zorlamakla geçiyor..."

(The Correspondence of Gustave Flaubert and George Sand, Harvill Press Edition, London.1999, paragrafı çeviren, Sevim Gündüz)

Yani yaratıcı diye düşündüğümüz insanların böyle bir yetiye sahip olabilmek için ne çok kafa patlattıklarını, ne çok ter akıttıklarını görebiliriz. Yaratının % 95'i ter ise % 5'i zekadır. Yaratıcılık çaba gerektirir, ama buna değer.

Aslında bu bir yaşam kararıdır. Herkes gibi mi olacağız? Yoksa kendimiz gibi mi? Farklılığı, zenginliği ve renkliliğiyle kendimiz gibi mi? ♦

© Al Kaufman; Leadership, Spring 1980

Sözüm meclisten dışarı... Sözüm meclisten dışarı... Sözüm meclisten dışarı...

Galatyalılar 1:1-2:21

C. Galatyalılar 1:11-24

Metnin Kitaptaki Konumu: Pavlus sahte öğretmenler tarafından politikacı olmakla, “Asıl elçiler olan” On İnkiler’den biri olmamakla, kendini yüceltmeye çalışmakla suçlanmaktaydı. Bu konu dördüncü bölümde daha detaylı incelenecektir. Pavlus için elçilik yetkisi ile duyurduğu Müjde bağlantılıdır. Bu nedenle kendini savunmak durumunda kalmaktadır.

Bu parçada Pavlus’un tanıklığını okumaktayız. Bunun birinci nedeni sahte öğretmenlerin Pavlus’un duyurduğu Müjde’nin eksik olduğunu ileri sürmesidir. Onlar için imanla birlikte başka şeyler de yapılmalıdır. Pavlus için ise “yalnızca iman ve yalnızca lütuf” söz konusudur. Pavlus tanıklığını aktararak kendisinin aslında Müjde’yi kabul edecek bir kökenden gelmediğini, sahte öğretmenlerin savunduğu ve Yahudilikteki bazı uygulamaları yerine getirmeye yönelik öğretilere daha uygun bir geçmişten geldiğini anlatmıştır. Pavlus eskiden fanatik bir Yahudi’ydi ve ilk inanlılara yapılan baskıları onaylamakta, kendisi de baskı yapmaktaydı (Elç 8:1,3; 9:1-2; 22:4-5; 26:9-11).

Tanıklığını yazmasındaki ikinci neden, diğer elçilerle çok zaman geçirmediklerini anlatmak istemesiydi. Önceleri Pavlus onlarla karşılaşmamıştı, daha sonra da onlarla birlikte uzun zaman geçirme olanağı bulamadı. Dolayısıyla duyurduğu Müjde’yi elçilerin kurduğu bir okulda ya da verdikleri derslerde öğrenmedi. Herhangi biri anlattı diye Müjde’ye inanacak bir kişi değildi. Diri İsa’yı gördüğü görüm Pavlus’u değiştirmişti. Bu görüm Pavlus’un bütün Tanrıbilimsel görüşlerini yeniden şekillendirmiş, Eski Antlaşma vaat ve uygulamalarının diri Mesih aracılığıyla tamamlandığını anlamasına olanak tanımıştı.

Ayetlerin İncelenmesi

1:11 Hıristiyanlık, insan aklının ürettiği bir inanç ve yaşam biçimi değildir. İsa Mesih’in ölümü ve dirilişi temelinde yükselen Hıristiyanlık, doğrudan Tanrı’dan kaynaklanmaktadır. Pavlus da aldığı vahyin doğrudan Tanrı’dan geldiğini ifade etmektedir.

1:12 Pavlus ilettiği bildirinin herhangi bir insandan alınmadığını, kimseden öğrenilmediğini yine vurgulamaktadır. Bu bildiri doğrudan İsa Mesih tarafından “vahiy yoluyla” ona açıklanmıştır. Ayetteki ifade 1Ko15:3-4 ayetlerini anımsatmaktadır: “Aldığım bilgiyi size öncelikle ilettim: Kutsal Yazılar uyarınca Mesih günahlarımıza karşılık öldü, gömüldü ve Kutsal Yazılar uyarınca üçüncü gün ölümden dirildi”.

İsa’nın ölümü-dirilişi Pavlus’un ilettiği Müjde’nin odak noktasında yer almaktadır.

Pavlus bu ayette Müjde’yi kimseden öğrenmediğini söylerken İsa Mesih ile ilgili bildirinin öğretilmesine karşı bir tavır içinde değildir. Hem Galatya’da, hem de diğer ziyaret ettiği yörelerde Pavlus bu Müjde’nin öğreticisi olmuştur. Ancak Pavlus’un yinelemek istediği gerçek, bu bildirinin Pavlus’a bir öğretmenden gelmediği, üstelik Müjde’nin kuramcısının da Pavlus olmadığıdır. Müjde İsa Mesih’in Müjdesidir; kuramcısı da, uygulayıcısı da, kaynak öğretmeni de O’dur. Bu ifadeler Pavlus’un Hıristiyanlık’ın kuramcısı ve mimarı olduğunu söyleyen kişilere ilk ağızdan verilen birer yanıtıdır. Pavlus, Tanrı’dan aldığı vahyi iletmiştir; başka bir şeyi değil.

1:13 Pavlus bu ayetten başlayarak kendi kişisel tanıklığını aktarmaktadır. Böylece Müjde’yi kabul edişinin arka planını göz önüne sermektedir: Pavlus önceleri Hıristiyanlar’a baskı yapan kişilerden biriydi ve bunu Yahudi dinine bağlılık adına yapıyordu. Eskiden sürdürdüğü bu “zalim” tutum Galatyalılar tarafından da duyulmuştu. Dolayısıyla Pavlus’un tanıklığının onlar için yeni bir bilgi olmadığını anlıyoruz.

1:14 Pavlus, yaşamını inandığı Tanrı’ya bütünüyle adanmıştı. Bu nedenle inandığı yolda gayretle hizmet ediyordu. Dinsel bilgi ve bildiklerini uygulama açısından yaşatlarından ilerideydi. Adanmış bir Ferisi olarak dinsel inançlarının bütün gereklerini yerine getiriyordu. Bu gerekler arasında Ferisiler’in inanışlarına aykırı olan ve sapkın gördükleri İsa Mesih’in öğrencilerine zulmetmek de vardı. Pavlus bu konuda da gayretli olduğunu gizlemiyor.

1:15-16 Bu tür bir karaktere ve güçlü bir inanca sahip birinin herhangi bir kişinin tanıklığıyla kolayca inancını değiştirmesi pek beklenen bir şey değildir. Tanrı’nın bu kişinin yaşamında özel bir etkisinin olması gerekmektedir. Pavlus’un İsa’ya iman edişi sürecinde de Tanrı’nın olağanüstü müdahalesi açıkça görülmektedir. Pavlus Tanrı’nın Oğlu İsa’yı ona “göstermeye razı olması”ndan ve iman ettiği günlerden söz ediyor. Bu olay Elç 9:1-31; 22:1-21 ve 26:9-18 ayetlerinde aktarılmaktadır.

Tanrı Pavlus’un bütün eylemlerine karşın (1:13-14) lütfuyla onu Kendisine çağırmıştır. Bunu “daha annesinin rahmindeyken” yapmıştır. Bunları söylerken Yeremya peygamberin kendi çağrısına ilişkin aktardıkları akla gelmektedir (Yer 1:5). Bu noktada Pavlus’un elçilik hizmetine çağrılması söz konusu olabilir. Ayrıca her Hıristiyan da Tanrı tarafından Kendisine çağrılmaktadır (Gal 1:6; 1Se 2:12; 1Pe 2:9).

Pavlus bu çağrının “lütüfla” olduğunu söylemektedir. 1:13-14 ayetlerinden okuduğumuz gibi Pavlus’un Tanrı’ya ve O’nun

kilisesine karşı tavrına rağmen Tanrı sonsuz ve karşılıksız iyiliğini Pavlus'a göstermiş onu hizmetine çağırmıştır. Bu lütuftur. Kiliseyi yok etmeye, kutsalları öldürmeye çalışan kişi Mesih'in Müjdesini vaaz etmekle görevlendirilmiştir.

Pavlus'un çağrıldığı hizmet "uluslara müjdelemek"tir. Mesih'in yaşamı, ölümü ve dirilişi Yahudi olmayanlar arasında Pavlus tarafından duyurulacaktır. Yahudiler'in üstünlüğünü vurgulayan bir inanca sahip olan Pavlus İsa'ya iman edişinin sonrasında tam bir düşünce değişikliğine çağrılmakta, Yahudi olmayanların kurtuluşu için gerekirse yaşamını vereceği bir yola yöneltilmektedir.

Tanrı bu değişikliği yapmak için Pavlus'un deyişiyle "Oğlu'nu bana göstermeye razı oldu". Bir başka çeviride (SGH) "Oğlu'nu bende göstermeye razı oldu" demektedir. Grekçe'de kullanılan "[grekçe harfleri sonra koyarım - chuck]" sözü bağlamda hem "bana", hem de "bende" olarak ifade edilebilir. Her ikisi de ayetin sonuçtaki anlamı açısından bir farklılık yaratmaz: Tanrı Oğlu'nun Pavlus'a göstermiştir ve Pavlus da Tanrı Oğlu'nun müjdesini uluslara kendinde göstermek ve anlatmakla yükümlü olmuştur.

Pavlus bu görevi alınca insanlara danışmamıştır. Tıpkı Müjde'yi insanlardan almadığı gibi, aldıktan sonra da onu insanların düşüncelerine sınanmak üzere sunmamıştır. Mesajı hiç kimsenin sulandırmasına olanak tanınmamıştır. Pavlus "insanlar" sözcüğü yerine Grekçe'de "ete ve kana" sözlerini kullanmaktadır. Dolayısıyla Tanrı'nın Müjdesinin insansal düşünüş ve yargılar, değerlendirmeler, kısacası insansal bilgelikten etkilenmeden Tanrı'ya ait olarak kaldığını vurgulamaktadır.

1:17 Pavlus Müjde'yi insanların değerlendirmesine bağımlı kılmadığını açıklarken Yerusolim'deki elçileri de vurgulamaktadır. İman edişinden hemen sonra Yerusolim'e gitmemiş, Arabistan'a yönelmiştir. Bu Arabistan yolculuğu büyük olasılıkla Elç 9:22 ve 9:23 ayetleri arasında yer almaktadır ve Luka tarafından Elçilerin İşleri'nde bize aktarılmamıştır. Arabistan yolculuğundan sonra yine Şam'a dönmüştür.

1:18 "Bundan üç yıl sonra" sözü üç tam yılı anlatmamaktadır. Yahudiler'in tarih ve zaman ifade edişlerindeki anlayışa uygun olarak (tıpkı İsa'nın üçüncü gün dirilişi gibi) "üçüncü yıl" biçiminde anlaşılabilir. Yani, birinci yılın bir bölümü, ikinci yılın tümü ve üçüncü yılın bir bölümü olabilir.

Pavlus iman edişinden üç yıl sonra, 35 yılı dolaylarında Yerusolim'e gitmiştir. Pavlus iman edişinden sonra her ne kadar başka insanların bilgeliğinden etkilenmemek üzere bütün elçilerden ve diğer inanlılardan ayrı kaldıysa da üçüncü yılda Kefas'la, yani Petrus'la tanışmak üzere Yerusolim'e gitmiştir. Amacı onlarla tanışmak ve onlara katılmaktı (Elç 9:26).

1:19 Elç 9:27-30 ayetlerini okurken Pavlus'un Barnaba aracılığıyla bütün elçilerle tanışmış olduğu izlenimine sahip olabiliriz. Aslında Pavlus, yalnızca Petrus ve Yakup'la tanışmıştır. Bu iki elçi, diğerlerinin önderi konumunda olduklarından dolayı Luka, Pavlus'un "elçilere" gittiğini yazabilmiştir. Petrus sürüye önderlik etmek üzere Mesih tarafından görevlendirilmiştir (Yu 21:15-19). Yakup ise

İsa'nın annesi Meryem'in Yusuf'tan doğan oğullarından biriydi (Mar 6:3) ve daha sonra Yerusolim Konseyi'nde yönetici konumdaydı (Elç 15:1-35).

1:20 Pavlus elçilerle ilişkisini anlattığı sözlerinin doğru olduğuna dair yemin etmektedir. Bu nedenle elçilerle onun ilişkisi hakkında Galatya'da kimi suçlamalar olduğu düşünülebilir. Pavlus bu bölümlerde kendisine yönelik suçlamalara karşılık vermektedir.

1:21 Pavlus bu ve sonraki ayette hizmetini değişik yerlerde sürdürdüğünü anlatmaktadır. Tarihsel sıralamaya göre önce Kilikya'ya (Elç 9:30), sonra da Suriye'ye (Elç 11:25-26) gitmiştir. Pavlus'un doğduğu kent olan Tarsus o dönemlerde Kilikya olarak adlandırılan bölgede yer alıyordu. Hizmetine başlangıç olarak kendi tanındığı ve bildiği Tarsus'u seçmişti. Müjde'yi yakınlarına aktarıyordu. Bir süre sonra Antakya'da yardıma gereksinim duyan Barnaba onu bu kente getirdi.

1:22 Pavlus Yahudiye'de değil, Kilikya ve Suriye'nin kuzeyinde hizmet ettiği için Yahudiyeliler tarafından kişisel olarak tanınmıyordu. Yine de Yerusolim'de kaldığı dönemden en azından adı biliniyor olmalıydı (Elç 9:26-31).

1:23-24 Pavlus'un yaptıkları, zorbalığı geçen süreçte neredeyse bütünüyle unutulmuştu. Yalnızca eskiden zorbalık yapan adamın imamı yaydığı söyleniyordu. Pavlus kendisi ile diğer elçiler arasında onun yaydığı Müjde'yi etkileyecek bir iletişimi olmadığını belirtmektedir.

Yine de onun yaptıklarını duyanlar kızgınlık, kıskançlık ya da benzer herhangi bir duyguya kapılmıyor Tanrı'ya yüceltiliyorlardı.

UYGULAMA

1. Bu parçada gördüğümüz gibi Müjde Pavlus'un yaşamının merkezindeydi. Yaşamının yol göstericisi olarak yalnızca Tanrı'nın söyledikleri ve yaptıklarını alıyordu. İnsanların söyledikleri, yaptıkları ya da yapacakları onun için önemli değildi. Peki sizin yaşamınızda Müjde'nin yeri nedir? İnsanların yaptıkları ve yapacakları ile Tanrı'nın sözü sizin yaşamınızda çatıştığı zaman imanınızdan taviz veriyor musunuz?

2. Pavlus imanlı değilken büyük bir gayretle kiliseye saldırıyordu. Hiç imanlı olmayan insanlarda kendi inançları, ideolojileri için gösterdikleri gayrete imrenerek baktınız mı? Keşke bizim kardeşlerimiz de Tanrı'nın amaçları için aynı gayreti gösterecek dedığınız oldu mu? Siz aynı gayreti gösteriyor musunuz?

3. Pavlus eski yaşamından, eski inanışlarından ayrılarak, düşüncesini değiştirdi. Bu onun yaşamını da etkiledi. Sizin için durum nasıl? Hala eskiden inanmadığımız zamanki gibi mi yaşıyorsunuz? Yoksa düşünceniz ve eylemlerinizi Mesih'e yaraşacak biçimde değiştirdi mi?

4. Pavlus elçilerle tanışır tanışmaz hizmet etmeye kendi yakınlarının arasında, Tarsus'ta başladı. Siz yakınlarınıza tanıklık etme olanağı buldunuz mu? Olanak yaratmaya çalışıyor musunuz? ♦

"En etkili müjdeleme yöntemi, topluluk içinde yaşanan sevgidir"

- Bill Hull

Vaatleri Kendimize Mal Eden Yorum - 2 (Yeni Antlaşma)

Bir işverenin size, “Pazartesi gelin, sizi işe alacağım” dediğini varsayalım. Yine varsayalım ki, bu vaadi başkaları da duydu. Her Pazartesi kalabalık bir insan grubu işverenin fabrikasında işe başlamak üzere gelip kapıya dayanıyor. Böyle bir olay ciddi bir durum yaratırdı, değil mi? Çünkü iş vaadi belirli bir kişiye ve belirli bir iş için yapıldı.

Yeni Antlaşma bütün Hıristiyanlar’a yazıldı ve yine bütün Hıristiyanlar’ı içine alan harika ve değerli vaatler içerir. Bununla birlikte, yukarıdaki örnekte anlatıldığı gibi, Yeni Antlaşma’da da belirli kişiler ve belirli durumlar için verilmiş özel vaatler vardır. Ne var ki, çoğu zaman Yeni Antlaşma’daki herhangi bir vaadin her durumda bize de ait olduğunu düşünmeğe eğilimliyiz.

Kutsal Ruh’un hizmetiyle ilgili vaatleri düşünün: “*Ama Baba’nın benim adımla göndereceği Yardımcı, Kutsal Ruh, size her şeyi öğretecek, bütün söylediklerimi size hatırlatacak*” (Yu. 14:26) ve “*Ne var ki, O, yani Gerçeğin Ruhu gelince, sizi tüm gerçeğe yöneltecek...ve gelecekte olacakları size bildirecek*” (Yu. 16:13). İsa, Kutsal Ruh’un gerçeği açıklayacağını vaat ediyor. Bunlar harika vaatlerdir; ama tüm Hıristiyanlar’a verilen vaatler değildir. Doğru yorum, ilgili metnin içeriğini dikkatle hesaba katmaktır. Bu vaatler, İsa’nın kendi elçilerini hizmete hazırlamakla ilgili bir metinde bulunmaktadır. Bu vaatler temelde elçilere ait ve hem Müjde’yi dünyaya duyurmalarında hem de Yeni Antlaşma’yı kaleme almalarında gerçekleşmiş vaatlerdir. Bu vaatleri sahiplenmeye kalkışmıyoruz; çünkü özel bir tarihsel döneme ait olduklarını biliyoruz. Buna rağmen tüm Hıristiyanlar için birer berekettirler; çünkü bize elçilerin ve Yeni Antlaşma’nın ilahi yetkisini gösteriyorlar.

Hıristiyanların uygulamada aşırıya kaçtıkları bir başka vaat örneğini 1Ko. 10:13’te buluruz: “*Herkesin karşılaştığı denemelerden başka denemelerle karşılaşmadınız. Tanrı güvenilirdir, gücümüzü aşan biçimde denememize izin vermez. Dayanabilmemiz için denemeye birlikte çıkış yolunu da sağlayacaktır.*” İnananlar bu ayeti genellikle denemelerin doğasıyla ilgili evrensel bir ifadeymiş gibi tekrarlayıp dururlar: Tanrı bir çıkış yolu sağlayacaktır. Yine aynı şeyi söyleyeceğiz, bu ayeti doğru yorumlayıp doğru uygulamak için ait olduğu metnin içeriğine çok dikkat etmemiz gerekir.

Putlara sunulan kurban etine daha kapsamlı bir şekilde bakıldığında (8:11 – 11:1), Pavlus’un dediği gibi, özgürlüğümüz günah dolu çılgınlıklara değil, sevgiden kaynaklanan ve kendimizi inkara dayanan hizmete yol açmalıdır. Pavlus, 1Ko.9.bölümde kendini olumlu bir örnek olarak sunuyor: Başkalarının yararını ve rahatını gözetmediği için, elçi olmaktan doğan haklarını ve ayrıcalıklarını kullanmayı reddetti. 10:1-10 ayetlerinde İsrail’in tarihinden örnekler vererek ruhsal ayrıcalıkların günah dolu çılgınlıkları ve Tanrı’nın acımasız cezasını önlemeye yetmediğini gösteriyor. 10:11-12 ayetleriyse Korintliler’e bir uyarıdır. Hıristiyanlar olarak sahip oldukları özgürlüğü kötüye kullanmalarının ve günaha düşmelerinin pekala mümkün olduğunu hatırlatıyor; tıpkı İsraililer’in yaptığı gibi. 10:13 ayeti aynı uyarıyı sürdürüyor: Herkesin karşılaştığı türden ayartılarla karşılaştığımızı düşünerek kaygılanacak bir şey olmadığını sanırız; nasıl olsa ruhsalız! Ama sorgulanabilen durumlar ve özgürlükler çerçevesinde Tanrı ruhsal böbürlenmelerden ve günah dolu çılgınlıklardan kaçabilmemiz için çıkış yolunu da göstermiştir: Kendinize güvenmeyin. Özgürlüğünüzü kullanarak günahla oynayıp şakalaşmayın! Ayartılardan kaçın (putperestlikten kaçın-10:14).

Kutsal Kitap’ta Kutsal Ruh’un tüm inananlara olan hizmeti ve inananların ayartılara karşı nasıl zafer kazanacaklarını anlatan çok sayıda ayet ve öğretiler var. Ama vaatleri buldukları metnin içeriğinden soyutlayıp kullanmaya kalktığımızda, istemeyerek de olsa, Hıristiyan öğretisini ve Hıristiyan yaşamını çarpıtmış oluruz. ♦ (Ken Wiest; Çev: Ali Şimşek)

II. 'BİR TÜRK TEOLOJİSİ' DEMEKLE NE KASTEDİLMEKTEDİR?

Teolojik Aşamalar:

Kutsal Kitap'ı yorumlamanın farklı metotları vardır. Kilise tarihi boyunca kullanılan metotları açıklamak bu yazının amacı dışına çıkacaktır. Ancak sağlıklı bir metot Kutsal yazıların tarihi konumuna, yazım türüne, yazım tarzına ve bunlarla anlatılmak istenen Tanrı öğretisinin ne olduğuna bakmak zorundadır. İlk önce yorumlanmak istenen bölümün kimin tarafından niye ve kime yazıldığını, yazım türünü (şiiresel, tarihi yoksa doktrinsel bir metin mi?) ve okunan ayetlerde neden bahsedildiğini, daha sonra bu ayetlerin kitabın içinde nasıl kullanıldıklarını, dil özelliklerini, yazıldığı zamanda ne anlama geldiğini veya neden yazıldığını araştırmalıyız. Buradaki amaç Tanrı'nın tarihi olaylarda bizlere öğretmek istediği şeyi anlamaktır. Çünkü Kutsal Yazılar'ın tümü belli bir kültürel formda var olmaktadır. Bizim yapmamız gereken onların o anda ne anlatmaya çalıştığını bulmaktır. Örneğin, Pavlus erkeklerin saçlarını uzun bırakmaması gerektiğini söylediğinde, biz ilk önce bu ayetteki dil özelliklerine bakmalı ve kullanılan kelimeleri ve gramer özelliklerini araştırmalıyız. Buradaki amaç yazarın gerçekten ne ifade etmek istediğini bulmaktır. Daha sonra o ayetlerin kullanıldığı paragrafla, bölümle nasıl bir ilişkiye sahip olduklarını anlamaya çalışmalıyız. Buna eklenen önemli bir boyutta o ayetin yazıldığı dönemdeki kültürel öğelerdir; saç uzatmanın o kültürdeki anlamını aramak bizim için önemlidir. Bundan sonraki basamak ise bu ayetlerde gördüğümüz öğretişin Kutsal Kitap'ın genel öğretişleriyle ilişkisine bakmak olmalıdır. Çünkü Kutsal Kitap bir bütündür ve Tanrı bizlere yıllar boyunca insan gerçekliğinde var olan tarihi olaylarda veya direk olarak bizimle konuşmuştur. Kutsal Kitap'ın bütünlüğünü anlamamız gerekir. Öğretişi tarihi konumunda, Kutsal Kitap'taki kullanımında anladıktan sonra bizler bu öğretişin bizlerin şimdiki yaşamlarına neler anlattığını bulmaya çalışmalıyız. Tarihi olayın içinde yatan Tanrı öğretisi evrenselidir ve bizlerin yaşamında yetkisi vardır. O ayetlerin tarihi konumunun ötesindeki Tanrı öğretisi her koşulda yetkindir. Ondan sonra atılması gereken adım bulduğumuz bu Tanrı gerçeğinin şimdiki zamana getirilmesidir.

Örneğin, Yuhanna 13:14'te İsa bizlere 'birbirinizin ayaklarını yıkayın' emrini vermektedir. Acaba biz ayak yıkamamakla günah içinde miyiz? İsa'nın havarilerin ayak yıkamasını anlarken İsa'nın o geleneksel kavramla bizlere ne anlatmaya çalıştığına bakmalıyız. O dönemde insanların sandalet giymesi veya hiç bir ayakkabı giymemesi evlere ayakları oldukça kirli gelmeleri demektir. Ev sahibi bu yüzden gelen misafirine ayaklarını yıkaması için su vermekteydi. İsa'nın içinde bulunduğu kültürde havarilerin ayaklarını yıkamakla büyük bir sevgi ve alçak gönüllülük gösterdiğini görüyoruz. Bu tarihi olayın ötesinde anlamamız istenen değer, sevgi ve alçakgönüllülük ile hizmettir. Şimdi sorulması gereken soru bu öğretişin şimdi bizler için ne demek olduğudur. Bizler de acaba bu gün birbirlerimizin ayaklarını yıkamalı mıyız? Burada bizlerin de uyması gereken evrensel olan sevgi ve alçak gönüllülük bu gün bir çok kültürde ayak yıkamayla gösterilemez. Çünkü ayakkabılarımız, toplu taşıma araçlarımız bu tür bir kültürel uygulamayı ortadan kaldırmıştır. Ama belki de bizler evimize gelen misafirlerimizin ayakkabılarını fırçalamakla aynı Tanrı öğretişini hayatımıza geçirebiliriz. Bu Tanrı öğretişinin bu gün nasıl hayata geçirilebileceğine dair *gurduvari* denen Siyh inancının tapınaklarından bir örnekle daha gözümüzde canlandırabiliriz. Tüm Siyh inanlıları tapınaklarına ayakkabılarını çıkartarak girmek zorundadırlar. Ayakkabılar vestiyer gibi bir odaya teslim edilir. Bu odanın içinde bulunan gönüllüler gelenlerin ayakkabılarını alır, temizler ve onlar tapınaktan çıktığında teslim ederler. Gönüllülerin bir çoğu zengin veya toplumlarında önemli insanlardır ve bu işe gönüllü olarak katılmakla yukarıda saydığımız değeri kendi inanışlarında hayata geçirmişlerdir. İsa'nın ayak yıkamasını olduğu gibi alıp bu gün bir emir haline getirmek Kutsal Kitap'ı yanlış yorumlamak olacaktır. Ancak her ne konumda, ne kültürde olursak olalım bu öğretişin yaşamlarımıza geçirmek zorundayız. Bu Arap çöllerinde yaşayan bir bedevi için gerçekten ayak yıkamak olabileceği gibi, belki de bizim yaşadığımız şehir yaşamında misafirin elini yıkamamız olabilir. Yada içinde yaşadığımız kültür bu tarz bir uygulamayı garip görebilir. Ama temelinde yatan öğretiş her kültüre göre belirlenmelidir.

Bu aşamada üç teolojik kavramı açıklamakta fayda vardır.

Kutsal Kitap teolojisi: Kutsal Kitap'taki kitapların veya bölümlerin tarihi koşullarında, dil özelliklerinde ve içinde bulunduğu kitapla olan ilişkisine bağlı olarak anlaşılmasıdır. Örneğin, Pavlus'un 1 Korintililer 11'de ki erkeğin saçını uzatmaması ve kadının saçını kazıtmaması gerektiği, Korint'de yaşayan ve o kültürde bu iki

eyleminde çok büyük yanlış anlamları olduğu için bunlardan uzak durmaları gerektiğini imanlılara yazılmıştır. Bu bölümde Pavlus'un anlatmak istediği tapınmalarda uygun ve saygıdeğer davranmaktır.

SistematiK teoloji: Kutsal Kitap'ın tümünün sistematiK bir şekilde belli konular üzerinde ne öğrettiğini bulmak ve açıklamaktır. Örneğin, Kutsal Kitap Tanrı hakkında, Melekler hakkında, Kurtuluş hakkında ne öğretmektedir. Kutsal Kitap teolojisinin bulgularına dayanarak Kutsal Kitap'ın tüm kitaplarının bu konularda öğretişlerini sistematiK eder.

Uygulamalı teoloji: Hem Kutsal Kitap teolojisinin, hem de SistematiK teolojinin Kutsal Kitap'ta bulduğu Tanrı öğretişini bu gün yaşadığımız modern sorunlara cevap vermek veya çözmek için kullanmaktır. Örneğin, eğer dört eşi olan bir Müslüman Mesih'i kabul ederse eşlerini boşamalı mıdır? Yoksa ne yapmalıdır? Veya 1. Kor. 11'deki tapınmada saygıdeğer olmak bu gün Türk kilisesinin içinde bulunduğu kültürde nasıl hayata geçirilebilir?

Farklı Gözler Farklı Görümler

'Teoloji' kelimesi Grekçe asıllıdır ve *Teos* (Tanrı) ile *logos* (mantık, bilim) olmak üzere iki kelimedenden oluşmakta yani Tanrı'nın kim olduğunun insan tarafından anlaşılması veya araştırılmasıdır. Tanrı'nın gerçeği evrensel ve mutlaktır. Ancak insanın anlayışı ve ona sebep olan koşullar mutlak değildir. Teoloji hiç bir zaman steril bir alanda yapılan bir bilim değildir. Kutsal Kitap'a yaklaşan her birey kendisiyle beraber bir çok şey getirmektedir. John Stott haklı olarak 'ben nasıl bir erkek olarak erkek şövenizmi sonucunda incitilmiş bir kadınla aynı olarak Kutsal Kitap'ı okuyabilirim? Ya da ben nasıl yaşlı bir adam olarak Kutsal Yazılar okunduğunda bir gencin duyduğu şeyleri duyabilirim? Ya da zengin bir toplumun parçası olan ben nasıl Kutsal Kitap'ın fakirler hakkında ne dediğini gerçekten dinleyebilirim?' diye sormaktadır. 'Erkek ve Kadın, yaşlı ve genç, zenci ve beyaz, Afrikalı ve Asyalı, kapitalist ve sosyalist, orta sınıf ve işçi sınıfı, hepsi Kutsal Kitap'ı farklı okumaktadır. Gözlüklerimizin kültürel camları vardır'² Bununda sebebi hepimizin birbirinden farklı olan koşullarda yaşamamızdır. Bu noktada Hintli teolog Saphir Athyal'ın 'her hangi bir toplumun teolojisinin görevi sonsuz gerçekliği kendi konumlarında ve yaşamlarında anlamayı sağlamaktır' demesi bize ışık tutmaktadır. Çünkü Tanrı öğretışı evrensel ve mutlak olmasına rağmen toplumlar tarafından anlaşılmakta ve yaşanmakta farklılık gösterecektir. Athyal 'bizler bu yüzden tümünün öğrettiklerinin aynı temel öğretişlerin konumlarında formlaştırılması olduğu halde bir Alman, İngiliz veya Amerikan teolojisi, veya Reformasyon, 19.yüzyıl veya modern teolojiden bahsedebiliriz'³ derken aslında kafamızda var olan belli soruları yanıtlamaktadır. Nasıl bir Türk teolojisi veya Hint teolojisi diyebiliyoruz? Bunlar çelişki midir yoksa Tanrı'nın sözünün farklı olduğu anlamına mı gelmektedir? Bu Kutsal Kitap'ın öğretişlerinin evrensel olmadığı anlamına gelmez! Tanrı Sözü evrenseldir ve konuştuğu her konuda yaşamlarımızda mutlak yetkisi vardır. Yerel teoloji Kutsal Kitap'ın mutlak öğretişlerinin yerel topluluğun içinde bulunduğu yerel kültüre, anlayabileceği ve yaşayabileceği şekilde getirilmesidir. Tüm yerel teolojiler temelinde aynı şeyden bahsetmelerine ve insanları aynı Tanrı gerçeğine çağırdıkları halde, içinde buldukları gerçeklere cevap verme, mesajı iletme ve yaşamada farklılıklar gösterir.

Profesörlerimden bir tanesi sık sık, 'sapkın öğretişler Kutsal Kitap'ın anlaşılmasında değil de, yorumlanmasında çıkar' derdi. Bu bizler için bir uyarı olmalıdır. Çünkü Kutsal Kitap'ın ne dediğini tarihi ve kültürel koşulları içinde anladıktan sonra atmamız gereken adım- öğretiş şu ana, içinde bulunduğumuz konuma getirmek tehlikelidir. Fakat bir o kadar da önemlidir. Çünkü teoloji hiçbir zaman eski Yunan veya Roma uygarlıklarını veya İsa'nın geldiği dönemin politik yapısını bilmekte değil, o koşullarda söylenen Tanrı Sözü'nün bu gün bize ne öğrettiğini göstermektir. İnsanlar kültürel varlıklardır ve onlar sadece kültürleri aracılığıyla görebilirler. Bir Afrikalı Hıristiyan ile bir Kuzey Amerikalı imanlının Hıristiyanlık'a yaklaşımı çok farklı olacaktır. İyi bir örnek C.S. Lewis'in Mesih inancını ve cenneti İkinci Dünya Savaşı İngiltere'sinde anlaması ve anlatmasıyla, Hindistan'da kast sisteminin en altında olan *dalit* grubunun İsa'yı kurtarıcı ve umut kaynağı olarak görmesindeki farklılıktır. Norman Geisler 'Hıristiyan birisi görevinin Mesih'i dünyaya iletme olduğuna emindir. Bu görev kulağa her ne kadar basit gelse de aslında çok karmaşıktır. En azından üç sebep yüzünden karmaşıktır: İlki, 'Mesih'in kim olduğuna dair bir çok görüş vardır, ikincisi 'mesajı iletme işinin' bir çok yolu vardır, üçüncüsü de Mesih'in iletilmesi gereken bir çok 'dünya' vardır'⁴ derken aslında bu makalenin amacını sözlü hale getirmektedir. Üniversite mezunu orta sınıf bir Amerikalı genç çiftin, ihtiyaçları, sorunları, yaşamları, Filipinlerde hiç okumamış ve çöplük içinde yaşayan binlerce insanın ihtiyaçlarından, sorunlarından, yaşamlarından farklıdır. Tanrı'nın sözünü her iki gruba götürmek isteyen bizler de, alıcısının kim olduğuna, nasıl anladığına, ihtiyaçlarının ne olduğuna göre mesajı iletmeli ve yaşamalıyız. Bu 'Yahudilerle Yahudi, Greklerle Grek' olmak demektir. Pavlus Korintililere yazarken, Yakup Diaspora'daki Yahudilere yazarken farklı bir Tanrı öğretisi değil, ama aynı Tanrı öğretisinin bu iki farklı gruba ne getirdiğini yazmıştır. İşte bir Türk teolojisi de, Tanrı öğretişinin günümüz Türkiye'sine getirilmesidir.

Kutsal Kitap'tan Örnek:

Bu düşünceler yeni değildir. Tanrı'nın insanlara konuştuğu ilk andan itibaren ilahi olan dünyasal olanın gerçekliğinde kendisini göstermiştir. Tanrı Musa'ya yasayı verdiğinde ve İsrail oğullarına çölde konuştuğunda Tanrı'nın sözleri o kültürün, o anın ve alıcıların kim olduğuna göre belli bir kalıp olarak almıştır. İsa beden aldığı belli bir tarihi gerçeklikte beden almış, belli bir dili konuşmuş, belli örnekler vererek anlatmıştır mesajını. Bu da, aslında bu yazıda dikkat çekilmek istenen sürecin aynısıdır. Tanrı'nın sözü değişmez! Ancak o sözün nasıl iletiildiği ve neler öğrettiği mesajın alıcısına göre değişir. Tevrat'taki temizlik kuralları, kamp kurmak veya şehirleri planlamak gibi öğretiler Tanrı'nın o anki insanların ihtiyaçlarına doğrudan konuştuğu anlardır. Bu yazılar bizim için doğrudan etkilemeyebilir ancak onları hala okumamızın ve hayatlarımızın üzerinde yetkin olmasının sebebi bize şu an hiç yakın olmayan olaylarda bile Tanrı'nın kim olduğunu ve O'nun amaçlarını öğreniyor olduğumuzdur.

Elçilerin işleri 17'de Pavlus'un Atina'da yaptığı konuşmada 'Bilinmeyen Tanrı' kavramını kullanıp gerçek Tanrı hakkında nasıl konuştuğunu görüyoruz. Pavlus havralara gidip İsa'nın Mesih olduğunu Mesih'i bekleyen Yahudilere ayetlerle anlatırken, Atina'da yaşayan ve felsefeyle uğraşan putperestlere felsefi bir yaklaşımla kendi kültürlerinde bulunan bir temayla anlattı. Yeni Antlaşma'nın bölümleri kendi aralarında yazarın kim olduğundan ve kime yazdığından dolayı belli farklılıklar içerir, örneğin Luka'nın bir tarihçi titizliğiyle yazımı, Yuhanna'nın Yunan felsefelerini kullandığı yazım tarzı hem gramer, hem de kelime hazinesi açısından farklıdır. Pavlus'un eğitim geçmişi onu Petrus'tan farklı kaleme almasıyla belli olur. Bunlardan bahsetmek Kutsal Kitap'ın insan ürünü olduğu anlamına gelmez. Ancak Tanrı ilahi yönetişinde yazarları kullanmıştır. Bu da, dikkat çekmek istediğim temayı bize gösterir yeniden; Tanrının değişmez doğruluğu alıcının ve ileticinin kim olduğuna göre şekillenir.

Örneğin Yuhanna 1'de bahsedilen 'Söz', Logos denen bir Yunan felsefi kavramdır. Her ne kadar Logos'un ne demek olduğu ve Yuhanna'nın bu kavramı burada doğru kullanıp kullanmadığı tartışılrsa da, Yuhanna'nın Yunan halkına kendilerinin Logos sandıkları her şeye sebep olan mantığın aslında İsa olduğunu söylemesi ve açıklamasıdır. Bu da Pavlus'un Bilinmeyen Tanrısıyla aynı rodedir. Kutsal Kitap'ın bugünkü modern Çince çevirileri burada Logos (Türkçe'de Söz) yerine TAO kullanır. TAO Çin kökenli bir kavramdır. Basitçe her şeyi yaratan ve her şeyin sebebi ve devam ettiricisi olan kişiliği olmayan bir varlıktır. Burada Kutsal Kitap çevirmenleri Yuhanna'nın mesajını Çin kültürüne taşımışlardır ve Çinlilerin inandıkları TAO kavramını İsa'nın kim olduğunu anlatmakta kullanmışlardır.

Müjdeyi getiren ve alan kültürlerin müjdenin yayılmasında yarattığı sorunu, ilk kilisede Yahudi kökenli olanlarla olmayanlar arasında görüyoruz. Yahudi geçmişi olan imanlılar başka ulusların kendi geleneklerine uyması beklentisindeydiler ve ne kötü ki bunu bir yaptırım olarak uygulamaya çalıştılar. Sünnet, kıyafet, yiyecekler gibi konularda başka uluslardan olanları Yahudi gelenekleriyle zorlamışlardır. Bu soruna Yeruşalim konseyinde havariler bir bildiri yayınlayarak net bir cevap vermişti (Elçiler 15:1-29). Ancak buna rağmen İncil'in mektuplar kısmında bir çok yerde hala kiliselerde bu iki kültürün arasında gerilimler olduğunu görüyoruz. Yeruşalim konseyi başka uluslardan olanlara temeli Mesih inancında olmayan Yahudi geleneklerinin aktarılmasına karşı çıktığı gibi, o kültürlerde olan yanlış değerlerin de durdurulması gerektiğini açıklamıştır. Korintlilere mektuplardaki ahlaki normların açıklanması ve bunların putperest geçmişi olan insanlar için önemi buna iyi bir örnektir. Yine aynı zamanda Pavlus'un yazılarında dikkati çeken kölelerin sahipleriyle ilişkisi, köle sistemine başkaldırı değil ama o koşulda getirilen yepyeni bir perspektiftir. Pavlus Romalılara müjdeyi götürürken teolojisinde kölelikten bahsetmek zorundaydı. Çünkü kölelik Roma toplum yaşamının önemli bir parçasıydı ve bize bu gün her ne kadar yanlış görünse de, o dönemdeki kölelik anlayışının pozitif değerleri mevcuttu. Pavlus köleliğe başkaldırmak yerine, o sistemi yani toplumsal yapıyı yeniden daha başka değerlerle anlamayı ve yaşamayı öğretti. İmanlı bir Roma vatandaşının imanlı bir Yahudi'yle karşılaştığı sorunlar farklıydı ve her ikisi de içinde buldukları konularda Mesih inancını yaşamaya çalışıyorlardı.

Yukarıda verilen ve sayısı artırılabilir tüm örnekler⁵ baktığımızda aslında bu makalede sunmaya çalıştığım fikrin hiç de yeni olmadığını, Tanrı'nın insanlarla konuşmaya başladığı ilk andan itibaren her kültürün aynı süreçten geçtiğini görüyoruz. Bu da, Tanrı'nın öğretilerini içinde bulunduğumuz anda, bulunduğumuz kültürde yaşamaktır. Genellikle bu süreci fark etmeden yaşıyoruz. Ama bir çok noktada Tanrı öğretisinin yaşamlarımızın her alanına egemen olması ve onlara şekil vermesi için daha henüz temellerini oluşturma aşamasında olan Türk kilisesi duayla ve adanmışlıkla Tanrı öğretilerini anlamalı ve bunların içinde bulunduğu toplumla ilişkilerini bulmalıdır. İşte bu süreçte ve sonunda çıkacak ürün Türk Teolojisi olacaktır. ◆

DÖNÜM NOKTALARI

Mark Noll'un *Turning Points* adlı eserinden özetlenmiştir.**Aziz Benedictus'un Manastır Kuralı: "Manastır Hayatı" Deyip Geçmeyin**

Protestanlar genelde manastır düzeniyle ilgili olumsuz düşüncelere sahipler. Ama Protestanlık'ın Martin Luther'in manastır deneyimi sonucunda başladığını da unutmamak gerekir. Luther, John Calvin, Thomas Cranmer, Menno Simons ve Reform'un diğer önderleri, Roma Katolik Kilisesi'nden ayrılmanın gerekli olduğuna karar verdikten sonra tanrıbilimleri için önce Kutsal Yazılar'dan, sonra çok geçmeden de manastır keşişlerinin yazılarından yararlanmışlardır.

Manastır hayatının etkileri, en geniş ve en derin şekilde, manastır düzeninden kaynaklanan ve kiliselerde hemen her yerde Hıristiyanlar tarafından saygı gören davranış ve hareketlerde görülmüştür. Kutsal Kitap'ı ana dilimizde her okuduğumuzda, keşiş Jerome tarafından başlatılmış olan çeviri geleneğinden yararlandığımızı hatırlayalım (ca. 342-420). "Baba, Oğul ve Kutsal Ruh" ilahisini terennüm ettiğimizde ilahi yazan keşişlerden Gregory (ca. 390-460) ve Clairvaux'lu Bernard'ı anarız. Tanrıbilim okuyorsak, Augustinus ve Aqinolu Thomas (ca. 1225-1274) gibi keşişlere ne çok şey borçlu olduğumuzu görürüz. Değişik Hıristiyan hizmetlerinin başarısı için dua ediyorsak, Patrick (ca. 390-ca. 460), Bonifacius (680-754), Cyrillus (826-869) ve kardeşi Methodius (ca. 815-885) ve Raymond Lull (ca. 1233-ca. 1315) gibi öncülerin bu alandaki cesur girişimlerinden büyük destek alırız. Kilise tarihinin incelenmesinde, büyük katkıları olan ve saygın bir kişiliğe sahip olan Bede (ca. 673-735) ve Assisili Francesco'nun (1181/82-1226) izlerine rastlarız.

Bilgi ve bilim de manastır düzeninin bir ürünüdür. Manastırlarda hem laik hem de dinsel metinlerin kopyalanması ve saklanması için özel odalar ayrılmıştı. Aqinolu Thomas'ın çalışmaları, Hıristiyan bilim adamlarının laik düşüncelere cevap vermesine yardımcı olmuştur. Thomasçı düşünce sistemi, Kutsal yazıları anlamaya yarayan felsefi yaklaşımların uygun olanlarını kullanmaya, tanrıbilime aykırı olanlarını ise ayıklamaya yardım etmiştir. Keşişlerin edindiği bilgiler sosyal yaşama da yansdı: buğday üretimi, bataklıkların kurutulması, büyük baş hayvanların çiftleştirilip üremesini sağlamak ve sağlık hizmetlerinin geliştirilmesi gibi.

Manastır düzeni hiçbir zaman mükemmel Hıristiyan yaşamının nasıl sürdürülmesi gerektiğine ilişkin ideal bir yanıt olmamıştır. Bununla birlikte etkileri de asla küçümsenmemelidir. Olumlu etkileri daha çoktur.

Keşişlerin kilise üzerindeki kapsamlı etkisi çok öncesine, üçüncü yüz yıla kadar uzanır. Tarihin kaydettiği ilk keşiş olan Antony, Tanrı'yı bulmak için ailesinin çiftliğini yaklaşık 270 yıllarında terk edip çöle gitti. Kapadokya'daki Kilise babalarından biri olan Kayserili Basil, Kutsal Ruh'un Üçlük'ün bir üyesi olduğunu güçlü ifadelerle tanımlamakta büyük emekleri oldu. Basil, 370'lerde kendi koruması altındaki manastırların düzeni için yeni kurallar geliştirdi. Onun kaleme aldığı kurallar bugüne dek Ortodoks kilisesinin manastır düzeninde kullanıla gelmiştir.

4. ve 5.yüzyıl civarlarında inananlar arasında baş gösteren dinsel yozlaşma ve düşüş, ardından laikliğin doğuşu, manastır hareketinin yayılması için itici bir güç yaratmıştır. Buna ek olarak, biraz da şaşırtıcı biçimde, manastır hareketi kilisenin mülk edinme başarısına (!) bir tepkiydi sanki –gücün ve servetin vaizler ve kilise önderleri üzerindeki etkisini düzeltten tepkisel bir etkiydi. Manastırlar, kişilerin alçakgönüllülük, feragat, dua ve hizmet üzerinde yoğunlaşmalarına yardım ediyordu.

Bununla birlikte çoğu kişinin üzerinde anlaştığı bir nokta var: Manastır düzenini kararlılık, yararlılık açıdan biçimlendiren kişi, Nursia'lı (İtalya) Benedictus'tur. Benedictus (ca. 480-ca. 550) Roma'da eğitim gördü; orada hakim olan yaşam öylesine yozlaşmıştı ki, kenti terk edip Subiaco'da inzivaya çekildi. Ruhsal

sezgi alanında giderek artan ünü sayesinde ona başkaları da katıldı. Sonunda her birinde 12'şer keşiş bulunan 12 manastır kurduğu söylenir. Manastır düzenine yenilikler getirmek düşüncesiyle Benedictus ünlü *regula*'sını kaleme aldı. Çok geçmeden bu kurallar dizisi Batı'daki manastırları düzenleyen kurallar olarak evrensel bir kabul gördü. Benedictus'un kitabı Doğu'da da büyük takdirle okunmaya başladı. Avrupa'daki binlerce manastır cemaati için temel ölçü haline geldi.

Manastıra başkan seçimiyle ilgili aşağıdaki kısa alıntı, Benedictus düzeninin özelliklerini yansıtmaya yeterlidir:

Manastıra başkan seçiminde izlenecek ilke, her durumda Tanrı korkusuyla yaşayan tüm cemaatin oy birliğiyle ya da cemaatin en güvenilen kişilerinden oluşacak bir topluluğun seçeceği kişiyi görevlendirmek olmalıdır. Hayatın iyi taraflarını görmek ve öğretişte bilgeliğe sahip olmak, manastıra başkan olacak kişinin en önemli özellikleri olmalıdır; bu kişi, rütbe bakımından topluluğun en alt düzeyinde olsa bile.

Bir kez manastırın başına geçtikten sonra, başkan, üzerine aldığı yükün niteliğini devamlı aklında tutmalıdır; işin kahyası olarak kime hesap vermek zorunda olduğunu unutmamalıdır (Luka 16:2). Amacının, kendine ün sağlamak değil, keşişlerin yararına çalışmak olduğunu kabul etsin. Bu nedenle ilahi yasayı iyi bilmelidir; öyle ki, hem eski hem yeni şeyler sunabileceği bir bilgi hazinesine sahip olabilsin (Matta 13:52). Cinsel arzulardan uzak, iyi huylu ve merhametli olmalıdır. Merhametin her zaman önyargıya galip gelmesine müsaade etmelidir (Yakup 2:13), öyle ki, kendisine de merhamet edilebilsin. Hatalardan nefret etmeli, ama kardeşleri sevmelidir. Onları cezalandırırken makul olmalı, aşırılığa kaçmamalıdır; aksi halde pası sökeyim derken kabı tahrip edebilir. Güçsüzlüğünü kabul etmeli ve ezilmiş kamışı kırmamaya özen göstermelidir (Yşa 42:3). Korkulan biri değil, sevilen biri olmayı özlemelidir.

Çabuk heyecanlanan, sabırsız, aşırı, inatçı, kıskanç ya da aşırı ihtiyatlı olmamalıdır. Bunun yerine kararlarını iyi düşünmeli, verdiği görevin dünyayla mı Tanrı'yla mı ilgili olduğuna bakmalıdır. Takdir eden ve yumuşak davranan biri olmalı. Her şeyi öyle düzenlemeli ki, güçlüler her zaman yeni bir şeyler elde etmeyi, zayıflarsa kaçacak bir şey olmadığını düşünsünler.

Bu kuralları her durumda yerine getirmelidir.

Protestanların, merkezinde "imanla aklanmanın" bulunduğu inanç sistemi, kaçınılmaz olarak manastır düzeninin iyiliklerle kurtuluşu teşvik ettiği yolunda bazı soruları gündeme getirir. Açıkça görülüyor ki, manastır düzeninde yenilikler, ilahi kayraya, Tanrı'nın eşsiz kutsallığına ve O'na adanmışlığa duyulan güvenin esini olmuştur; tıpkı daha sonraki yüzyıllarda Protestanlık'a esin olan ilahi değerler gibi. Ama sıradan manastır düzeninde keşişlerin yapmaya ant içtikleri şeylerin, Tanrı lütfunun temel gerçeğine ulaşmayı engelleyip engellemediğini sorgulamak her Hıristiyan'ın hakkıdır. Ama unutmamalıyız ki, Protestanlık tarihi de, kuralcılığa bir nevi dönüşü gözler önüne seriyor; öyle ki, Protestanlar arasında yapılması doğru veya yanlış olan şeyler, inatçı manastır keşişlerinin yaptığı gibi, neredeyse 'lütuf müjdesi'nin yerini almıştı.

Manastır düzeniyle ilgili en ciddi tanrıbilimsel sorular tüm Hıristiyanlar'ı ilgilendirir: Birincisi, bedeni dünyasal nimetlerden yoksun bırakmak, gerçek günahlılığı etkiler mi? Beden almanın, bedenle ruh arasındaki bağı vurguladığını unutmayalım. Takvalığın özü, sadece bedeni nasıl terbiye ettiğimiz değildir; yüreğin eğilimleridir.

Eğer bu doğruysa, manastır düzeniyle ilgili olarak cevaplanması gereken ikinci bir soru var. Kadıköy Konseyi'nde ifadesini bulan, Mesih'in tam bir insan olarak beden alması, keşişlerin yaptığı gibi dünyadan el etek kesmeyi haklı kılıyor mu? Vaftizci Yahya'nın öğrencilerinin tersine İsa'nın öğrencileri günahkarlarla oturup kalktılar, onlarla yiyip içtiler. Yeni Antlaşma'nın ilk dört kısmından biri olan Yuhanna 2:11'de çok çarpıcı bir olayla karşılaşırız. Ayette İsa'nın "yüceliğini göstererek" suyu şaraba çevirdiği ve düğünün kesintiye uğramadan sürdüğü anlatılır. Eğer Tanrı'nın Oğlu bedensel zevk ve düğün eğlencesi için böyle bir şey yaptıysa (elbette ki, makul ölçüler içinde kalmak koşuluyla), bekarlığın, cinsel ilişkiden uzak kalmanın evlenmekten daha takvacı bir durum sağlamadığına dair açık bir imaya sahip olduğumuzu söyleyebiliriz.

Protestanlık açısından bu tür gözlemler yapsak bile, geriye dönüp manastır hayatına bir bütün olarak bakan tarihçi, keşişlerin başlı başına, bin yılı aşkın bir süreyle, Kilise içinde Mesih merkezli, onurlu bir hayat sürdüklerini görür. ♦ (Ken Wiest, Chuck Faroe; Çev: Ali Şimşek)

Zaman: Efendimiz mi, Kölemiz mi?

Ken Wiest

Gal 5:13-26 ayetleri, Kutsal Ruh'un meyvelerinin hayatımızda nasıl oluştuğunu anlatır. Ruh'un Kutsal Yazılar aracılığıyla gelen dürtüsüyle oluyor. Ruh'un meyveleri en açık şekilde, başkalarıyla olan ilişkilerimizde görülür. Bu meyvelerden biri, özdenetim, başkalarıyla ilişkilerimizde dilimizi, duygularımızı, zamanımızı, kararlarımızı v.s. nasıl kullandığımızda görülüyor. Özdenetim, ruhsal önderin ayırt edici özelliklerinden biridir. Özdenetim için Ruh'un gücüne muhtaç olduğumuz alanlardan biri, zamanı kullanma biçimidir. Zamanı nasıl kullanacağımız konusunda gücünü Ruh'tan alan bir disipline sahip değilsek, yüklendiğimiz hizmetle ilgili koşuşturmalar bizi yönetimine alıp esir edecektir! Aşağıda, daha etkili birer önder olmanız için zamanı nasıl yöneteceğinize dair birkaç örnek bulacaksınız.

Zamanın değerini bilin. Zaman, herkesle eşit olarak paylaştığımız ortak bir değerdir. Hiç kimsenin sizden daha fazla zamanı yoktur; bir gün, ünlü bir iş adamı için de, Cumhurbaşkanı için de 24 saattir. Hepimizin bir haftada kullanabileceğimiz 168 saati vardır. Zamanı uygun biçimde kullanmada herkes farklıdır. Zamanınızın değerini belirlemek için şöyle bir hesap yapabiliriz: Türkiye'de bir devlet memuru ayda ortalama 500 milyon TL maaş alır. Bu rakamı 160 saate bölersek 3 000 000 çıkar. Bu alıştırmamızın amacı, insanların ne denli yoksul olduğunu göstermek değildir; amaç, kaytarmaktan, işe geç gitmekten ya da işi savsaklamaktan ötürü işverenin kaybını hesaplamaktır. Önderler olarak, bize verilen zamanın kahyalarıyız; sadece kiliselere değil, evrenin sahibi Tanrı'ya da hizmet veririz (1Ko. 4:2). Sadakat, zamanı Tanrı'nın amaçlarına uygun yönetmektir; aklımıza estiği gibi değil.

Nerede zaman kaybettiğinizi iyi bilin. Bir hafta boyunca her 15 dakikayı nasıl kullandığımızın kaydını bir tutsak, sanırız sonuç hepimizi şok eder. Böyle bir alıştırma, zamanı daha iyi kullanmayı öğrenmek için ilk adım olabilir. Futbol maçlarını izlemek ya da kent içinde toplu taşıma araçlarıyla seyahat etmek için harcadığımız zamanı bir düşünün. Zamanınızı nasıl ve nerede harcadığınızı bilmeden kendinizi zaman konusunda disiplin altına almanız mümkün değildir.

Öncelikleri belirlemek ve planlamak. Her gün -15 dakika yeter- önceliklerinizi ve günlük planınızı belirleyin. Bir zaman çizelgesi yapıp ona sadık kalmak, verimliliğinizi arttıracaktır. Unutmayın, devamlı meşguliyet başarı değildir; başarı, Tanrı'nın önümüze koyduğu hedeflere ulaşmaktır. Bu da planlama gerektirir. Öncelikleri belirlemek, iş akışındaki kesintilerle ve gün boyu yapmak zorunda kalacağımız değişikliklerle baş etmenizi sağlayacaktır. En öncelikli işinize odaklanın. Önderler arasında kabul edilen iş oranı 80/20 ilkesidir. Başarınızın %80'i, yaptığınız işin %20'siyle sağlanır. Bu düşünce, önceliklerimiz söz konusu olduğunda yaşamsal bir önem kazanır. Günlük iş programımızda 10 farklı iş varsa ve en öncelikli ikisini sonuçlandırarsak %80 başarılı bir gün geçirmiş sayabiliriz kendimizi. Az öncelikli dört beş işi bitirdiğimizde çok iş yapmış görünebiliriz, ama en büyük etkiyi yaratacak işleri geri plana itmiş olacağız. Çok büyük olmadıkça projeleri

Nick Hobart 1984; Leadership, Kış 1985

“...ve Manaşşe oymağının reisi, Ammişadday kardeşi Pedahzur oğlu Gamaliel oldu...”

bölmeyin: başladığınızı bitirin. Sonra biten işi listeden silin ve bir sonraki işe geçin. İnsanlarla zaman geçirmeyi, planlarınızın ve önceliklerinizin içine katın. Haftanın belirli günlerini planlama, hazırlık, araştırma, haberleşme ve diğer kağıt işlerine ayırmak akıllıca olabilir. Başka bir günü insanlara ayırın –müjdeleme sonucunda ilişki kurduğunuz insanlarla buluşma, kilisede öğrenci yetiştirme ve önderlik hizmeti verme, toplantı yönetme v.s. Zamanınızı nasıl planlarsanız planlayın, kendinize yararlı olmasına dikkat edin. Başkaları için aşırı idealist görünecek planlar yapmaktan kaçının.

Engelleri kaldırın. Altından kalkmaya çalıştığımız haberleşme/kağıt işlerinin miktarı çok zaman yitirici olabilir. Basit kural, bir e-postayı, mektubu, belgeyi bir kez işleme koyun ve sonuçlandırın. İlgili belgeyle ne yapacağınıza karar verin (cevaplamak, yanıtı bırakmak, dosyalamak), her neyse, sonra elinizin altından kaldırıp ondan kurtulun. En önemlisi, “Hayır!” demesini öğrenmeliyiz. Bir işi bir başkası en az sizin kadar iyi yapabiliyorsa, bırakın yapsın (yeri gelmişken söylemekte yarar var; böylesine bir iş bölümü yeni önderlerin yetişmesine önemli katkılar sağlayabilir). Öncelik sıralamasında gerilerde olan işlerden ve sırf yapmış olmak için bir işi yapmaktan kaçının. Yaşamsal önemi olmayan işleri, gerekirse para ödeyerek başkasına yaptırın.

Kaygı ve korkunun günah olduğunu unutmayın. Bunun zaman yönetimiyle ne ilgisi var? Zamana ilişkin kararlarımızın çoğu korku veya endişeyle şekilleniyor. Ama bu duygular Tanrı’dan geliyor ya da iyi sonuçlar veriyor olabilir. Ayrıca alışkanlık haline de gelebilir.

Hepimiz geçen günlere bakıp, “Ne oldu, nasıl geçti onca gün?” diye sorarız bazen. Zaman yönetimi, Kutsal Ruh’la güçlenmiş bir karakterin becerilerine bağlıdır. RAB’bin yardımıyla, zaman yönetimini mümkün kılan özenle büyüyen geliştirebiliriz. ♦ (Çev: Ali Şimşek)

Ruhsal Danışmanın Danışmanı: Bağışlayabilmek

Bağışlayabilmek için kapasitemiz değil, irademiz önemlidir. “Yapamam” değil, “Yapmayacağım” dediğimizdir.

Diğerlerinin günah işleyeceklerini peşin olarak kabul edin. Bu, gerçeklikle baş etmenize yardımcı olur.

Tanrı’nın lütfu ve merhametinin gerçekliğini biliyorsam, bağışlayabileceğim. Bundan dolayı, sevebileceğim. Ve bundan dolayı hayatım anlamlı ve sevinçli olacaktır. Bu süreci herhangi bir noktada aksatırsam, o noktadan sonraki nimetler meydana gelmez.

Cesaret, isteklerimizi daha güzel bir vakte kadar – yani, cennete kadar – feda etmek demektir. Bu dünyayı geçici bir konut olarak görmezsek, diğerlerini bağışlayamayacağız.

Bağışlayabilmek istersek, yoldaki “kasis”lerin (bağışlamakta zorlanmamız, diğerlerinin bizi bağışlamamaları ve herkesin kusurlu motivasyonları) olacaklarını kabullenmemiz gerekiyor.

Dan Allender’ın *Bold Love (Cesur Sevgi)* adlı eserinden uyarlanmıştır.

Da Vinci Şifresi'ni Çözmek

Chuck Faroe

İki aydır Türkiye’de en çok satan kitap, Dan Brown’ın *Da Vinci Şifresi* adlı romanıdır.⁶ Aynı kitap, ilk yayımlandığı Amerika’da kesintisiz olarak 54 haftadır en çok satan üç kitap arasında bulunmaktadır. Tabii, cinayet, cinsellik ve feminizm gibi konuları Hıristiyanlık’ın yüzyıllarca süren vicdansız bir komplo olduğu mesajı içinde işleyen sürükleyici gerilim türündeki bir romanın sansasyon yaratması şaşırtıcı değildir. Eserin Amerika’daki asıl yayımcısı olan Doubleday’in böyle bir sansasyonu hem beklediği, hem de teşvik ettiği açıktır. Çünkü romanı piyasaya sürmeden önce Doubleday, tanıtım amacıyla kitabın 10.000 tanesini medyaya bedava olarak dağıttı. Bu, Dan Brown’ın daha önce yazdığı herhangi bir romanın bütün satışlarını aşan bir rakamdır. Bir Hıristiyan olarak ne diyebilirim? Sapık inanç yok satar!

Peki, Brown’ın bu ‘tabu tanımaz’ romanının hikâyesi nedir? Özet olarak, Harvard Üniversitesi’nin genç ve yakışıklı ‘dini simgebilim’ profesörü, Robert Langdon ile Paris Polis Teşkilatı’nın genç ve güzel bir şifre uzmanı, Sophie Neveu, acayip ve dehşet verici bir cinayet davasına karışırlar. Bu cinayet – aslında bir takım cinayetler – son derece güçlü iki örgütün arasındaki bir çekişmeye bağlıdır. Bu iki örgüt, “Sion Tarikatı” ile Vatikan adına çalışan “Opus Dei” adlı dini bir kurumdur. Çekişmenin konusu ise, efsanevi “Kutsal Kâse”dir.

Bazı geleneklere göre, “Kutsal Kâse,” İsa Mesih’in çarmıha gerilmeden önceki son yemekte kullandığı kâsedir. Fakat “Kutsal Kâse” aslında çok daha farklı – ve kilise ile Hıristiyanlık inancına zararlı – bazı gizli bilgileri temsil eder. Bu “gizli bilgiler” nedir? İşte, yukarıda ima ettiğim sapık inançlar burada başlar! Bir eleştirmen bu konuyu şöyle özetledi: “İsa, Tanrı’nın Oğlu değil, iyi bir insandı. İmparator Konstantin, Roma iktidarının gücünü pekiştirmek için İsa’yı Tanrı statüsüne yükseltti ve Yeni Antlaşma’yı bu Tanrı efsanesini destekleyecek bir şekilde ayarladı. İsa, Mecdelli Meryem ile evliydi ve İsa çarmıhta ölürken Meryem O’nun çocuğu ile hamileydi. ‘Kutsal Kâse’ İsa’nın son yemekte kullandığı kâse değil; aslında Mecdelli Meryem’in rahmiydi.”⁷ Böylece, İsa’nın *fiziksel* soyu vardı ve bu soy, kimliğini gizleyerek, günümüze dek varlığını sürdürmektedir.

Yine bu “gizli bilgiler”e göre İsa, ölümünden sonra – açıktır ki, bu anlayışta İsa’nın dirilişi söz konusu değildir! – Mecdelli Meryem’in kilisenin önderi olmasını istiyordu. Meryem’i kıskanan Petrus onu sürdürdü ve İsa’nın sözde desteklediği ‘kutsal dişilik’ inancını örtbas ederek “ataerkil” (yani, erkeklerin egemenliğindeki) bir kilise kurdu. Sion Tarikatı da bu ‘gerçekler’in bekçiliğini yaparken Kilise, bu ‘yasak bilgileri’ yok etmek veya en azından onların ortaya çıkmasını engellemek için asırlar boyunca sayısız cinayetler işledi!

Kurgu mu, Gerçek mi?

Biri, “Ama bütün bu iddialar ne kadar tatsız olurlarsa olsunlar, bir *romanda* geçer. Yani bu olaylar gerçek değil, *kurgudur!*” diyebilir. Aslında, söz konusu romanda, kurgu-gerçek ilişkisinin bazı ilginç boyutları var. Tabii ki, edebi tür olarak bu bir romandır. Bununla birlikte, kitabı okumaya başlayınca, ilk karşılaştığımız kelime, koyu büyük harflerle yazılarak, **GERÇEK**’tir. Önsüzden önceki bir sayfada Sion Tarikatı ile Opus Dei adlı iki kurumla ilgili bir takım gerçekler belirtildikten sonra, şu çarpıcı beyan yer almaktadır: “Bu romanda bahsi geçen tüm sanat eserleri, mimari yapılar, belgeler ve gizli ayinler gerçektir” (s. 9) Bu cümlenin asıl İngilizcesi daha dikkatlice çevrilirse, “...bahsi geçen tüm sanat eserleri, mimari yapılar, belgeler ve gizli ayinlerin *betimlenmesi dosdoğrudur*” olarak okunur.⁸

Anaşılın, yazar Brown, romandaki her şeyin kurgusal olduğunu sanmamızı istemiyor. Brown, eserin yazılmasına hazırlık olarak geniş çaplı, titiz bir araştırma yaptığını belirtmektedir. Bir söyleşide Brown, “Kitaplarımın öğrenme olayını içermeleri için çok çaba harcıyorum...Kitabı bitirdiğinizde – ister istemez – tonlarca şey öğrenmiş olursunuz. Çok büyük bir araştırma yapmam gerekiyordu” demiştir.⁹ Üstelik Brown, CNN’de yapılan bir başka söyleşide “Da Vinci ve kitabınız hakkında konuşurken, öykünün ne kadar gerçek ve ne kadar kurgudur?” şeklindeki soruyu “%99’u gerçektir. Mimarlığın, sanat eserlerin, gizli törenlerin, tarihsel olayların ve Gnostik İncillerin hepsi gerçektir...kurgu olan kısmı, Harvard ‘dini simgebilim’ profesörü, Robert Langdon ve onun yaptıklarıdır. Ama fondaki şeylerin hepsi gerçektir” diyerek yanıtlamıştır.¹⁰

Böylece Brown, *Da Vinci Şifresi*’nde mimarlık, sanat, gizli cemiyetler, tarih ve Hıristiyanlık ile ilgili sayısız şaşırtıcı ayrıntılar ortaya koyarak okuyucunun bunların kurgu veya iddia bile değil, birer gerçek olduğunu düşünmesini amaçlar. Bu konuda önemli ölçüde başarılı olmuştur. Nitekim geçen gün romanı konuşan iki kişiye

kulak misafiri olunca işittiğim sözler aynen şöyleydi: “Roman olarak şöyle böyledir. Fakat, aman ya Rabbim, öylesine ilginç gerçeklerle doludur!”

Dan Brown’ın yazdıkları son derece geniş bir okuyucu kitlesine ulaşmaktadır. Son sayıma göre, *DaVinci Şifresi* 7.2 milyon adet satmış ve 40 dile çevrilmiştir. Bu romanın “%99’u” gerçek oluyorsa bu, en azından Hıristiyanlar için, küçümsenemeyecek kadar önemli bir durumdur. Buna göre, *DaVinci Şifresi*’nde okuyuculara sunulan bazı “gerçekler”i inceleyerek Brown’ın dünyayı betimleyişinin “dosdoğru” olup olmadığına bakalım.

Mimarlık, Sanat ve Esrarengiz bir Tarikat

Bazı basit olgulara bakarak başlayalım. En basit düzeyde, *Da Vinci Şifresi*’ndeki tüm sayılar ve boyutlar “dosdoğru” mudur?

Mimarlık konusunda, Brown Louvre Müzesi’ndeki cam piramit yapısı hakkında şu şaşırtıcı bilgileri sunar: “Bu piramid...Cumhurbaşkanı Mitterand’ın kesin isteği üzerine, tam olarak 666 cam panodan inşa edildi... Bu garip istek, 666 sayısının Şeytan’ın sayısı olduğunu iddia eden komplo meraklıları arasında daima ateşli bir tartışma konusu olmuştur” (s. 30). Bu tüyler ürpertici bilgileri okuyunca, insan kendini “Dünyamız ne kadar dehşetli sırlarla doludur” demekten alamıyor doğrusu. Ama içiniz rahat olsun, bu konuda aslında korkacak bir şey yok: Adı geçen cam piramit 666 değil, 673 cam panodan oluşmaktadır.¹¹

Sanat konusuna gelince, Brown *DaVinci*’nin *Kayalıklar Bakiresi* adlı tablosunu nesne olarak bile doğru betimleyememiştir. Romanda bu tablo “bir buçuk metre yüksekliğinde”ki bir “bez parçası” olarak betimlenmektedir (s. 151). *Kayalıklar Bakiresi* aslında yaklaşık iki metre yüksekliğinde ve tuval (bez) değil, tahta üstüne yapılmıştır.¹² Ayrıca Brown, kitabın başlıca konularından biri olan Leonardo Da Vinci’nin hayatıyla ilgili bazı temel bilgileri de yanlış aktarmaktadır. Söz gelimi, Brown’e göre Da Vinci “Vatikan’ın verdiği yüzlerce kârlı siparişleri” kabul etmiştir (s. 57). Aslında, Da Vinci Vatikan’dan yalnızca bir tane sipariş kabul etmiş ve bunu da gerçekleştirilmemiştir.¹³

Belki “Böyle basit ayrıntıların ne önemi var?” diyorsunuzdur. Şu açıdan önemi vardır: Yüzyıllarca süren son derece önemli komploları gün ışığına çıkardığını ileri süren Brown, ansiklopedide veya internette kolayca doğrulanabilen ayrıntıları yanlış aktaracak kadar özensizse, derin ve karmaşık konulara gelince güvenilir bir rehber olmayabilir.

Da Vinci Şifresi’nin temel iddialarından biri, Da Vinci’nin tablolarının Hıristiyanlık’a karşıt olup “kutsal dişi” ve Mecdelli Meryem’in İsa’yla evli olduğu inançlarını savunan gizli mesajlarla dolu olduklarıdır. Böylece Brown, meşhur *Mona Lisa*’nın “Da Vinci’nin kadın kılığında kendi resmi” ve “ne dişi, ne de erkek” olduğu iddiasını ortaya koyar (s. 136). Oysa portrede resmedilen kişi bilinen tarihsel bir kadındır: Francesco di Bartolomeo del Giocondo’nun eşi Madonna Lisa.¹⁴ Gene Brown, *Da Vinci*’nin *Son Akşam Yemeği*’nin bazı unsurlarının son derece anlamlı bulur. İlk olarak, İsa’nın “Bu kâse kanımla gerçekleşen yeni antlaşmadır” diyerek öğrencileriyle paylaştığı kâse resimde yer almamaktadır. Ayrıca, İsa’nın sağ yanında oturan kişi hakkında “omuzlarına dökülen kızıl saçları, narince kıvrılmış elleri ve göğüsleri olduğuna dair bir ipucu vardı. Bu hiç şüphesiz... bir kadındı” diyerek asıl “kâse”nin İsa’nın sağında oturarak gösterilen eşi Mecdelli Meryem olduğunu ileri sürer (s. 271). Fakat saygın bir sanat tarihçisi Brown’ın bu iddialarını şöyle değerlendirmektedir:

Bu yorum kolay kolay inanılacak gibi değildir...Leonardo’nun senaryosu ...Floransa ekolünün geleneksel *Son Yemek*’te resmedilmesine uyarak İsa’nın ‘Rabbin Sofrası’ konuşmasını değil, O’nun inkâr edilmesi ve kurban edilmesini vurgular. Aynı zamanda, [bu tablolarda] Yuhanna hep güzel bir genç erkek olarak resmedilmiş olup İsa’ya olan yakınlığı nedeniyle İsa’nın sağ yanında gösterilmektedir. Leonardo’nun Yuhanna’yı resmetmesinde bu gelenek sürdürülmekte ve kâsenin yokluğu unsuru daha eski İtalyan tablolarda da aynen görülmektedir.¹⁵

Şimdi sıra *Da Vinci Şifresi*’nin temel taşlarının biri olan “Sion Tarikatı”na geldi. Hani, Brown’ın “dünya görüşü”nde bu gizli cemiyet o kadar önemli ki, kitabın ilk satırları Sion Tarikatı’na ilişkin şu “gerçekler”i sunmaya ayrılmıştır:

- 1099 yılında kurulmuştur
- 1975 yılında Sion Tarikatı’nın üye listesi Paris’in Milli Kütüphanesi’nde ortaya çıkmıştır.
- Sion Tarikatı’nın üyeleri arasında Sir Isaac Newton, Botticelli, Victor Hugo ve – önemli olarak – Leonardo da Vinci gibi meşhur aydınlar bulunmuştur (s. 9).

Fakat biraz araştırma yapmaya razı olan kişi, Sion Tarikatı hakkında aşağıdaki bilgileri edinebilir:

- Pierre Plantard adlı bir Fransız, Sion Tarikatı (le Prieuré de Sion; Priory of Sion) adlı derneği Haziran 1956’da kurmuştur. Özgün dernek, ucuz kiralık konutlar sektöründen yararlanan insanların haklarını korumaya yönelikti. Bu derneğin adı, Yeruşalim’deki Siyon Dağı’ndan değil, Cenevre yakınlarında

bulunan Mont-Sion'dan kaynaklanmıştır. Tarihsel belgelerde Haziran 1956'dan önce Sion Tarikatı'nı anan herhangi bir belgeye rastlanmamaktadır.

- *Les Dossiers Secrets* [yani, "Gizli Dosyalar"]'da bulunan parşömenler Plantard ile Philippe de Chérisey adlı bir yardımcısı tarafından uydurulmuş sahte belgelerdir. Bu parşömenler Paris'in Milli Kütüphanesi'ne Plantard tarafından yerleştirilmiştir.
- *Dossiers*'deki bu parşömenler ve içerdikleri Sion Tarikatı üye listesinin sahte oldukları iyice belgelenmiştir. 1971'de Philippe de Chérisey söz konusu parşömenlerin kendinin uydurduğu sahte belgeler olduğunu kamu önünde açıkça itiraf etmiştir.
- Buna rağmen, bir kaç kitap parşömenlerin "ifşaları"na ciddiye almıştır. Bunlardan en meşhuru, üç İngiliz gazeteci tarafından yazılmış *Holy Blood, Holy Grail* (1982; *Kutsal Kan, Kutsal Kâse*) adlı eserdir. *Da Vinci Şifresi* önemli ölçüde bu kitaba dayalıdır.
- 1993'te Plantard'ın Sion Tarikatı'yla ilgili olarak süren uydurmaları başını derde soktu. Fransa'da devlet görevlilerinin resmi bir soruşturması sırasında Plantard düzenbazlıklarını mahkemeye itiraf etmiştir. Mahkeme Plantard'ı sertçe ikaz ederek serbest bırakmıştır.¹⁶

Açıktır ki, Brown bu bilgileri kabul etmek istemiyor. Buna rağmen, bu konuyu kendisi için araştıran sağduyulu bir kişinin *Da Vinci Şifresi*'ndeki Sion Tarikatı hikâyesini "dosdoğru" bulacağını sanmıyorum.

Kutsal Kitap, Kilise Tarihi ve Hıristiyanlık

Da Vinci Şifresi'nin bizi en yakından ilgilendiren yönü, Kutsal Kitap, kilise tarihi ve Hıristiyanlık ile ilgili iddialarıdır. Brown gayet tutarlıdır. Bu konuda da asılsız savları "gerçek" olarak ilan etmekten çekinmemiştir.

"Kutsal dişi" tezini savunmak için Brown, "ilk Musevi geleneklerinin seks ayinleri içerdiğini" belirtmekle kalmayarak, eski Musevilerin "Kudsülakdas'ta [yani, en kutsal yerde] Tanrı'yla birlikte, onun dişi dengi Shekinah'ın da oturduğuna" inandıklarını ileri sürer. Dahası var. "Musevilerin dört harfli YHWH kelimesi – Tanrı'nın kutsal adı – aslında Yehova kelimesinden türetilmişti. Erkek *Jah* kelimesi ile *Havva*'nın İbranilerden önceki adı olan Havah'ın androjen birleşimi"dir! (s. 341-42). Kenan'daki ulusların "seks ayini" yaptıkları doğrudur. Ama Yahudilerin en eski gelenekleri bu ulusların bütün cinsel sapıklıklarını yasakladıkları da apaçık bir gerçektir. (Bkz. Lev. 18, özellikle 27.-30. ayetleri.) Kutsal Kitap'ta geçmeyen "şekinah" kelimesi, "mesken" anlamına gelip insanların arasında mesken olmaya tenezzül eden Tanrı'nın görkemini kasteden bir terimdir. "Şekinah"ın Tanrı'nın "dişi dengi" olduğu düşüncesi Kutsal Kitap ve Musevilik inancından tamamıyla yabancıdır.¹⁷ Yaygınca bilindiği gibi, Yehovah kelimesi YHWH'den türetilmiştir: YHWH ünsüzleri "Adonai"nin ünlüleriyle okunduğunda "Yehovah" ortaya çıkar. Brown'ın sunduğu "androjen" Yehovah etimolojisi, dilbiliminden herhangi bir destek almayan bir uydurmadır.

Brown'ın Kutsal Yazılar, Kilise tarihi ve Hıristiyanlık'la ilgili yanlışları o kadar çok ve çeşitlidir ki, insan nereden başlayacağını şaşırır. Bu konuda kendime kolaylık sağlamak için, Yeni Antlaşma ve Kilise Tarihi konusunda üst düzey bir uzmanın bazı gözlemlerini aktarmakla yetineceğim. Söz konusu bilgin, Chicago İlahiyat Okulu'nda görev yapan Dr. Margaret M. Mitchell'dir. Bu bilirkişiye göre, Brown'ın birçok iddiası "açıkça yanlıştır":

1. İsa'nın "yaşamı ülke çapındaki binlerce müridi tarafından kaleme" alınmadı (s. 259).
2. "Yeni Ahit için *seksenden* fazla İncil yazıldı..." (s. 259). Burada kullanılan 80 sayısı tamamıyla uydurmadır. Kanon için seçilen dört İncil'den başka, 31 "apokrif incil"in varlığından haberimiz vardır.
3. Lut Denizi Tomarları arasında bir tek "incil" veya başka bir Hıristiyan belge bulunmamıştır (s. 262'deki iddianın tersine; ayrıca bkz. s. 274). Sayfa 245'te, yazar Lut Denizi Tomarlarını Gnostik İncilleri'ne dahil etmektedir. Lut Denizi Tomarları Hıristiyanlar değil, Yahudilere aittir. Ayrıca, Nag Hammadi yazmaları (Brown'ın ileri sürdüğü gibi) "en eski Hıristiyan kayıtları" değildir.
4. Nag Hammadi'de bulunan belgeler, "İsa'nın peygamberliğini insansı terimler" (s. 262) ile anlatmaktan çok uzaktır: Bu belgeler, Gnostik yaklaşımlarıyla, İsa'nın 'insansı' olmaktan çok tanrısal bir varlık olduğunu vurgulamakla meşhurdur.
5. Mecdelli Meryem'in İsa'yla evli olduğunun "tamamen tarihi kayıtlara" (s. 272) dayandığını söylemek, en basit deyişle, yanlıştır.
6. "[İmparator] Constantine Mesih'in statüsünü, ölümünden yaklaşık dört yüzyıl sonra yükselttiği için, halihazırda onun hayatını *ölümlü* bir adam olarak anlatan binlerce belge bulunuyordu... Constantine, İsa'nın *insani* özelliklerini

anlatan kutsal kitapları lanetleyen ve onu tanrı gibi gösteren İncilleri yücelten, yeni bir İncil yazılmasını istedi. Eski İnciller yasaklanmıştı, toplatılıp yakıldılar” (s. 261-62).

Constantine’in İsa’nın Tanrılığını icat ettiği ve kanondaki dört İncil’den başka bütün incilleri yok ettiği iddiasının binlerce sorunu vardır. (Örneğin, Irenaeus’un yaklaşık İ.S. 175-189 yıllarına ait Dört İncillerin Savunması [adversus haereses 3.11.8]!) Bu konuda Brown’in en feci hatası, işine gelmeyen Pavlus’un mektuplarının tanıklığını yoksaymaktır. Bu İ.S. 50’li veya 60’lı yılların başlarına ait tarihsel belgelerde İsa henüz Tanrı’nın Oğlu ve evrenin yaratılmasının aracıdır (Bkz. 1. Kor. 8:6 ve birçok diğer ayet). Brown, Constantine gelip değiştirene kadar, üç yüzyıl boyunca sadece bir tek İsa portresinin – çok insani bir İsa – olduğunu söylüyor. Andığım kaynaklardaki İsa bu “sadece insani” İsa’ya pek benzemez. Bir tanık daha ekleyeyim: Antakyalı İgnatius, yaklaşık İ.S. 110’da yazılan mektuplarda İsa’yı Tanrı olarak anmaktadır.

Ayrıca, Mısır’da bulunan papirüsler ve İskenderun ve diğer yerlerdeki Hıristiyan yazılı kayıtları, kanondaki dört İncil’e öncelik tanıyan erken çağ Hıristiyan edebiyatının Constantine’den önce çok yayılmış olduğunu göstermektedir. Bir tek Constantine’in girişimiyle bunların örtbas edilebilmiş olduğunu ileri sürmek gerçekçi değildir.¹⁸

Böylece, önde gelen bu bilgin, Brown’in betimlemelerinin pek de “dosdoğru” olmadığını belirtmektedir. Brown’in “kutsal dışı” iddialarına veda etmeden önce, birkaç kaynaktan geçen iki noktaya noktaya değinmek istiyorum.

1. Madem Katolik kilisesi “kutsal dışı” kavramını yok etmek için hile, yalan ve hatta cinayete başvurmaya razı olmuş, neden Meryem Ana’ya bu kadar merkezi bir yer tanımıştır?

2. Brown’e göre, Gnostik İnciller “kutsal dışı” kavramını desteklemektedir. Oysa, *Tomas İncili*’nin son satırlarında Petrus “Kadınlar Yaşam’a layık değiller” deyince İsa, şu karşılığı verir: “Ben kendim [o kadını] erkek kılmak için önderlik yaparım...Çünkü kendini erkek kılan her kadın Göklerin Egemenliği’ne girecektir.”¹⁹ Anlaşılan, Brown Gnostik İncillerden işine gelen ayetleri aktarıp işine gelmeyen ayetlerden söz etmez. Böyle seçicilik düşünsel dürüstlükten uzaktır.

Brown’in hiç de “dosdoğru” olmayan “gerçekler”i saymayı sürdürmek pekâlâ mümkündür. Ama bu yazı istemediğim kadar (ve sanırım, sizin de istemediğiniz kadar!) uzun oldu. *Da Vinci Şifresi*’nde Brown’in gerçeklere güvenilir bir rehber olmadığı anlaşılmıştır.

Sonuç

Brown’in eserine bakılırsa, tanrısal gerçekler keşfetmek için hepimiz birer “şifre uzmanı” olmamız gerekir. Sanki insanlar (sözgelimi, kıskanan Petrus ve hilekâr Papalar) için tanrısal gerçekleri insanlıktan gizlemek bir çocuk oyuncağıdır. Oysa Tanrı, yüce hikmetini ve kudretini Tanrı kurtuluş Müjdesi’ni *gizlemek için değil, bildirmek için kullanmaktadır!*

Öyleyse, böyle uyduruk bir eseri değerlendirmek için bu kadar vakit ve çaba – benim için yazmakla, sizin için okumakla – neden harcansın? Çünkü *gerçeği* tanımak önemlidir. “Gerçek” olarak sunulan iddiaları sınamayı öğrenmeliyiz. Eleştirel düşünce becerisini geliştirmeliyiz.

“Enformasyon çağı”nda yaşıyoruz. Medyada, reklamlarda, konuşmalarda ve *Da Vinci Şifresi* gibi yok satan kitaplarda çarpıcı iddialarla hemen hemen her gün karşılaşılıyor. Karşılaştığımız iddiaların gerçek olup olmadığını kestirebilmek çok yararlı olur. Fakat karşılaştığımız bütün iddiaları tek tek araştırmaya tabii ki vaktimiz yoktur. Seçici olmak zorundayız. Özellikle ilgimizi çeken veya bizim için önem taşıyan iddialar söz konusu olunca, araştırmalıyız. Ve gayet tabii, bizim için Müjde’den daha önemli bir konu yoktur.

Da Vinci Şifresi’nin Türkiye’de ve dünyada bu kadar çok satıp okunması eleştirel düşünme gereğine dair yararlı bir hatırlatmadır. Düşünsel yönde büyümemize fırsat sağlayan Dan Brown’e, bu açıdan, teşekkür borçluyuz!

Bir görüşü savunmak için bir uzmanın tanıklığına başvurulduğunda, şu üç ölçüte özellikle dikkat etmek gerekmektedir: 1) Uzman veya bilirkişi ne kadar niteliklidir? Kendi alanında çalışan diğer uzmanlar tarafında ne kadar sayılıp güvenilir? 2) Uzman, tanıklığı kendi uzman olduğu alan hakkında mı veriyor? Örneğin, meşhur bir dahi olarak Einstein’ın siyaset ve ahlak konularına ilişkin görüşleri sık sık sorulmuştur. Fakat Einstein’ın uzmanlık alanı bunlar değil, fizikti. 3) Tanıklık verirken, uzmanın motivasyonu nedir? Tanıklığın inanılabilirliğine gölge düşüren durum var mıdır? Örneğin, mahkemede bir taraf için bilirkişilik yapan bir uzman, ücretini ödeyen tarafın görüşünü destekleyen tanıklık verirken, uzman bilgisini tarafsız ve samimi bir şekilde kullanmayabilir.²⁰ *Da Vinci Şifresi*’ndeki iddiaları kontrol etmek için, birçok kaynaktan yararlandım. Elimden geldiğince de, kendi alanında güvenilir uzman olarak tanınan kişilere öncelik tanımaya çalıştım. Örneğin, Profesör Mitchell, bu günlerde, *Cambridge Hıristiyanlık Tarihi, 1. cilt (Başlangıçtan Konstantin’e kadar)* adlı hâlen hazırlanmakta olan eserin editörlüğünü yapmaya yeterli bulunduğu göre, İsa’dan Konstantin’e kadar süren yıllar konusunda

uzman sayılabilmelidir.²¹ Bu tür bilginlerin motivasyonu, genel olarak, konuyu doğruyu anlayarak ve aktararak alanlarındaki bilginin saygınlığını ve güvenilirliğini korumaktır.

Peki, resmi anlamda uzman olmayan bir kişinin tanıklığına nasıl bakmalıyız? Sözelimi, Da Vinci Şifresi'nin yazarı Brown bilgin değil, ama kitabını yazmak için ilgili konuları araştırmıştır. Aynı şekilde, Brown'ın önemli ölçüde güvenerek yararlandığı *Kutsal Kan*, *Kutsal Kâse* adlı eser de üç gazeteci tarafından yazılmıştır. Bunlar ilgili alanlarda bilgin değildirler. Benim de yararlandığım pek çok kaynak da uzman değil, araştırmacı yazarlar tarafından kaleme alınmıştır. Ben de öyleyimdir. Bu durumda, yine, yeterlilik ve motivasyon unsurları bize yol göstermelidir. Araştırma yapan kişinin yeterliliği, önemli ölçüde, sergilediği düşünsel samimiyet, ciddiyet ve özene bağlıdır. Motivasyon konusuna gelince, bir araştırmacı hakkında her zaman bu soruyu sormalıyız: Bu kişinin temel amacı gerçeği keşfetmek mi, yoksa kendi tarafını savunmak mıdır? Dan Brown, araştırmalarını geleneksel inançları altüsteden – yani sansasyon yaratan – bir eser yazmak ve, bu sayede, kendini meşhur ve zengin kılmak için kullandığına göre, tarafsızca gerçeği aramakta olduğunu söylemek güçleşir.

Eleştirel düşüncenin bir başka önemli yönü, yazarın varsayımlarını su yüzüne çıkarmaktır. Çünkü yazar bizi kendi varsayımları doğrultusunda ikna etmeye çalışacaktır. Bizse, bu varsayımlara katılıp katılmadığımızı anlamalıyız. Yazarın varsayımlarını reddettiğimi biliyorsam, onun sunduğu argümanı daha büyük özenle inceleyeceğim. Bu bağlamda Dan Brown iki önemli varsayımlarını tanımlamıştır:

“Tarih daima kazananlar tarafından yazılır” (s. 284) ve

“Dünyadaki *bütün* dini inançlar uydurma üzerinde kurulmuştur” (bkz. s. 375).²²

Brown bu konularda tutarlıdır. Savunduğu inançlar uydurmalar üzerinde kurulmuştur. Görünüşe göre, bu durum Brown'ı rahatsız etmemektedir. Kendisini zengin ve meşhur kılan *Da Vinci Şifresi* sayesinde, o artık “kazananlar”dan biridir. Gene, görünüşe göre, Brown yazdığı “tarih”in “gerçek” olmasında ısrar etmek niyetindedir.

Ama ben Brown'ın varsayımlarına katılmıyorum. Bu yazıda yaptığımız gibi, dünyada olup bitenleri yansıtan geniş belgeler yelpazesine başvurarak geçmişle ilgili olarak gerçeği aramız gerektiğine inanıyorum. Hangi belgelerin ne kadar sağlam veya sahte olduğunu ayırt etmeyi öğrenebileceğimize de inanıyorum. Ve kanıtlar savunduğumuz görüşü desteklemediğinde kendi kendimiz hakkında bir şey öğrenebiliriz: Bizim için gerçek efendi mi, uşak mı? Önde gelen bir tarihçinin söylediği gibi, “Her ciddi tarih araştırmacısının uymak durumunda olduğu ilk önkoşul, kanıtların boyuneğmezliği karşısında çok sevdiği yorumları fırlatıp atabilmektir.”²³

Üstelik, bir dini inancın geçerli olabilmesi için, uydurma değil, *gerçek* üzerinde kurulması gerektiğine inanıyorum. Nitekim İsa Mesih bu konuda iki anlamlı söz söylemiştir: “Gerçek...Ben'im” ve “Senin sözün gerçektir” (Yu. 14:6 ve 17:17). Bu gerçeklerin dosdoğru olduğuna içtenlikle inanıyorum!. ♦

Bir Türk Teolojisine Doğru

¹ Ziya Meral; Filipinler'de yüksek lisans seviyesinde 3 yıl teoloji okumuş, Ürdün, Çin, Hindistan, Nepal gibi bir çok Asya ve Ortadoğu ülkelerinde araştırmalarda bulunmuş ve kilise hizmeti yapmıştır. Şimdi London Bible College'de okumaktadır.

² Stott, John. *The Contemporary Christian* (1992), sayfa 190. İngiltere: IVP.

³ Athyal, Saphir. ‘Towards an Asian Christian Theology’ (1974), Hong Kong'da 3'üncü ATA Teoloji Konsültasyonu'nda sunulmuş konuşma metni

⁴ David J. Hesselgrave tarafından, *Perspectives On The World Christian Movement, A Reader* (1981), ABD: William Carey Library adlı kitapta, *World-view and Contextualization* (1978) adlı makalesinde kullanıldığı gibi

⁵ EK 3 ‘Kutsal Kitap’taki Müjde Mesajını Anlamak, Anlatmak ve Yaşamak Üzerine Örnek Grup Çalışmaları’ bu konuyla ilgili örnekler sunmaktadır

*Da Vinci Şifresi*ni Çözmek

⁶ “En çok satan” statüsü, *Radikal* gazetesinin haftalık *Kitap* ekine göredir. Bu yazıyı hazırlarken *Da Vinci Şifresi*'nin 11. Türkçe (İstanbul: Altın Kitaplar; Mart 2004; Çev: Petek Demir) basımından ve ilk İngilizce (New York: Doubleday; Nisan 2003) basımından yararlanılmıştır.

⁷ Thomas Roeser, *Chicago Sun Times*, 27 Eylül 2003.

⁸ “All descriptions are...accurate.”

⁹ Edward Morris ile yapılan söyleşi; http://www.bookpage.com/0304bp/dan_brown.html].

¹⁰ 25 Mayıs 2003'te Martin Savidge ile yapılan söyleşi; <http://www.cnn.com/TRANSCRIPTS/0305/25/sm.21.html>

¹¹ Bkz. “The Louvre's Pyramid celebrates its 10th Anniversary from 7 to 21 April 1999,”

<http://www.louvre.fr/jp/louvre/presse/en/activites/archives/anniv.htm>. Bu kaynak, James Patrick Holding'in “Not InDavincible” (<http://www.tektonics.org>) adlı makalesinde verilmektedir.

¹² Bkz. Bruce Boucher, “Does ‘The Da Vinci Code’ Crack Leonardo?,” *The New York Times*, 3 Ağustos 2003.

¹³ Bkz. <http://www.crisismagazine.com/september2003/feature1.htm>; Sandra Miesel, “Dismantling The Da Vinci Code”

¹⁴ Miesel, “Dismantling The Da Vinci Code”

¹⁵ Bruce Boucher, “Does ‘The Da Vinci Code’ Crack Leonardo?” *New York Times*, 3 Ağustos 2003. [Not: Boucher, Chicago Sanat Enstitüsü'nün Avrupa Heykel ve Güzel Sanatları Bölüm Müdürüdür.]

¹⁶ Paul Smith, “Priory of Sion Misconceptions – Robert Richardson and Steven Mizrach” ve Pierre Plantard, Judge Thierry Jean-Pierre and the End of the Priory of Sion in 1993.” <http://priory-of-sion.com>. Bu web sitesinde Sion Tarikatı hakkında geniş çaplı ve dikkatlice belgelenmiş bilgiler bulunmaktadır.

¹⁷ Bkz. <http://www.jewishencyclopedia.com/view.jsp?artid=588&letter=S>; *Jewish Encyclopedia*'nin “Shekinah” maddesi.

¹⁸ <http://www.megill.com/mmitchell.htm> ve

http://marty-center.uchicago.edu/sightings/archive_2003/0924.shtml: Margaret M. Mitchell, “Cracking the Da Vinci Code.”

¹⁹ Miesel , “Dismantling The Da Vinci Code”

²⁰ Bkz. Barbara R. Kirwin, *The Mad, the Bad and the Innocent* (New York: Little, Brown and Co.; 1997), s. 145. Mahkemelerde uzman psikolog olarak bilirkişilik yapan Dr. Kirwin bu soruna dikkat çekmektedir: “Pek çok uzman [psikolog]... bir sanığı değerlendiklerinde kendilerine ücret ödeyen tarafın davasını destekleyecek kanıtlar toplamaya çalışırlar.”

²¹ Bkz. http://divinity.uchicago.edu/faculty/profile_mmitchell.html

²² Not: Türkçe basım bu cümlenin anlamını iyi aktarmadığı için İngilizce basımdan çevirdim (s. 341: “every faith in the world is based on fabrication”).

²³ Richard J. Evans; (Çeviren: Uygur Kocabaşoğlu), *Tarihin Savunusu* (Ankara: İmge Kitabevi, 1999), s. 126.